

MOKSLO LIETUVA

2004 m. lapkričio 4–13 d.

LIETUVOS MOKSLININKŲ LAIKRAŠTIS

Nr. 19 (309)

Leidžiamas nuo 1989 m., du kartus per mėnesį

Kaina 2 Lt

Universiteto varde žodžiai Lietuva ir Žemė

Lietuvos žemės ūkio universitetui – 80

Spalio 15 d. fanfaros paskelbė: Lietuvos žemės ūkio universitetui – 80 metų. Į salę lėtu žingsniu įžengė pokario metų studentai, kurių rankose – smarkiai aptrinti lagaminai ir knygų ryšulėliai, perrišti virvute. Salė pagyvėjo, nes daugelis čia esančių gerai atsiminė: taip, tokie buvo pokario metų studentai, iš įvairių Lietuvos kampelių rinkęsi Kaune. Pagaliau galbūt ir daugelis sėdinčiųjų salėje taip atrodė, kai važiuo į Kauną siekti mokslų.

Sukaktuvių verpete

1924 m. Dotnuvoje vietoj Žemės ūkio technikumui buvo įsteigta atskira aukštoji mokykla – Žemės ūkio akademija. Joje veikė Agronomijos ir Miškininkystės skyriai, perkelti iš Kauno universiteto. 1924 m. spalio 15 d. įvyko iškilmingas Žemės ūkio universiteto atidarymas – ta diena ir laikoma šios aukštosios mokyklos gimimo diena.

Jei tiksliau, tai sukaktuvių – kaip iš gausybės rago: 80 metų sukaktį paminėjo Universiteto Agronomijos fakultetas, 55-erių – Ekonomikos fakultetas, pagaliau 40 metų sukako, kai Žemės ūkio universitetas įsikūrė Akademijos miestelyje, Noreikiškėse, Kauno rajone.

Nukelta į 10 p.

Gedimino Žemlicko nuotraukos

Lietuvos žemės ūkio universitetą su 80-mečiu sveikina LR žemės ūkio ministras Jeronimas Kraujelis

Archeologas vadovaus Vilniaus dailės akademijai

212-aisiais savo gyvavimo metais Vilniaus dailės akademija Senato sprendimu 2004 m. gegužės 12 d. rektoriumi išsirinko prof. dr. Adomą Butrimą. Jis pakeitė iki tol šiai aukštajai mokyklai vadovavusį prof. Arvydą Šaltenį.

Pirmą kartą Dailės akademijos rektoriumi tapo ne dailininkas, ne architektas, o mokslininkas. A. Butrimas yra archeologas, baigęs Vilniaus universiteto Istorijos fakultetą. Stiprybės jam teikia mokslinių tyrinėjimų patirtis, autoritetą pelnyti

Nukelta į 4 p.

Priesaikos tekstą skaito naujasis Vilniaus dailės akademijos rektorius Adomas Butrimas; už jo buvęs rektorius Arvydas Šaltenis

Gedimino Žemlicko nuotrauka

Taip atrodė pokario metų studentai

2 p.

RENGIASI
NAUJOS
ENERGETIKOS
AMŽIUI

3 p.

PIRMOS
ŽINIOS APIE
SIMPOZIUMĄ

6 p.

KAZYS PAKŠTAS
JUNGIA
PASAULIO
LIETUVIUS

7 p.

PRISIMENANT
MONSINJORĄ
KAZIMIERĄ
VASILIAUSKĄ

11 p.

Į MIESTUS –
KRAŠTOVAIZDŽIO
ARCHITEKTO
ŽVILGSNIU

Archeologas vadovaus Vilniaus dailės akademijai

Atkelta iš 1 p.

padėjo 14 metų darbas prorektoriumi Dailės akademijoje.

Spalio 22 d. Bernardinų bažnyčioje vyko naujojo rektoriaus inauguracija. Sunku įsivaizduoti geresnę aplinką tokiai ceremonijai. Pirmiausia tai vienas įspūdingiausių Vilniaus Senamiesčio kampelių, kur viešpatauja gotika. Restauratoriams dar teks parodyti daug profesinių sugebėjimų, sumanumo ir jautrumo, kol visos architektūrinės, sieninės tapybos ir skulptūros meno vertybės sušvis visa savo grožybe, tačiau ir šiandien bažnyčios erdvė pirmiausia daro didelį įspūdį savo autentiškumu, rūščia pirmaprade jėga. Žvelgdamas į tas restauratorių nenu-dailintus sienas, pagalvojai: gal ir nereikia čia persistengti, gal tegul lieka, kaip yra dabar, lyg amžina viltis, nes stebuklo laukimas kartais būna svarbiau už patį stebuklą.

Iki šiol ištikimas žemaičiams

Įnešama Vilniaus dailės akademijos vėliava, Senato nariai sėda į savo vietas. Kartu su inauguruojamu rektoriumi A. Butrimu garbingoje vietoje su Senato nariais matome ir jo pirmtakus, rektorius dailininkus Vincentą Gečą (1974–1988 m.), Vytautą Brėdikį (1988–1994 m.) ir Arvydą Šaltenį (1994–2004 m.).

Žodis suteikiamas Senato vice-pirmininkui architektui prof. Algimantui Mačiuliui, kuris supažindina su naujojo rektoriaus biografija.

A. Butrimas gimė 1955 m. balandžio 16 d. Telšiuose. 1978 m. baigė Vilniaus universiteto Istorijos fakultetą. 1985 m. apgynė daktaro disertaciją. Iki 1985 m. dirbo Lietuvos istorijos ir etnografijos muziejuje Archeologijos skyriuje. 1986 m. pradėjo dėstyti Vilniaus dailės akademijoje, skaitė paskaitas, skirtas Lietuvos, baltų ir Europos istorijai.

1991 m. išrinktas prorektoriumi mokslui ir menui. A. Butrimo pastangomis Akademijoje įkurtas Dailėtyros institutas, įsteigta doktorantūra, meno aspirantūra, ypač efektyviai veikia jo kuruojama Akademijos leidykla. Neperdėsime pasakę, kad tai šalyje pirmaujanti dailės ir architektūros mokslo darbų leidykla Lietuvoje.

Stažavosi septyniuose Austrijos universitetuose, Geteborgo ir Lundo universitetuose Švedijoje, Friburgo universitete Vokietijoje bei kitur. Jei tikėsime A. Mačiuliui, A. Butrimas kalba lietuviškai, žemaitiškai ir kitomis užsienio kalbomis.

A. Butrimas išties daug padarė tyrinėdamas žemaiti-

Bernardinų bažnyčia, kurioje vyko naujojo Vilniaus dailės akademijos rektoriaus inauguracija

jos istoriją ir jos kultūrą. Jis yra vienas žemaičių kultūros draugijos steigėjų, pirmasis žemaičių akademijos rektorius nuo 1995 m. iki šiol, knygų apie Varnius, Pavandene, Alsdžius, Viešvėnus autorius. Jo mokslinio darbo sritis ir toliau lieka meno istorija, archeologija, Lietuvos priešistorės dailė. Jis parašė priešistorės dailės, Baltijos gintarui skirtų knygų, Lietuvos istorijai ir Lietuvos dailės istorijai skirtų vadovėlių (kai kuriuos su bendraautorais).

2002 m. Akademijos Senatas A. Butrimui suteikė profesoriaus vardą.

Vedęs, jo žmona ponia Stasė, o dukterys – Indrėja ir Jogailė. Jau gali pasigirti ir anūku Vygaudu, kol kas vieninteliu.

Pakilo į magnificencijos rangą

Prasideda iškilmingoji inauguracijos dalis. Senato pirmininkas prof. Tadas Baginskas skaito šių metų gegužės 12 d. Senato nutarimą, kuriuo balsu dauguma rektoriumi tvirtinamas A. Butrimas. Jis rektoriumi išrinktas slaptu balsavimu, gavo 20 balsų, už prof. Juozą Palaimą balsavo du Senato nariai, už prof. Gediminą Karalių – penki. Tai 5-erių metų laikotarpiui rektoriumi išrinktas prof. dr. A. Butrimas.

Šventinamas Akademijos Statutas – šią apeigą atlieka vienuolis pranciškonas brolis Julius Sasnauskas. Jis priminė, kad daug regėjusios Bernardinų bažnyčios sienos tokio inauguracijos renginio dar nematė. Po grindimis besiilsintys broliai bernardinai gali tik džiaugtis tokia kaimynyste ir bičiulyste su Vilniaus dailės akademija. Su dideliu džiaugsmu brolis J. Sasnauskas pašventino Akademijos Statutą, kuriuo bus grindžiama naujojo rektoriaus vadovaujama grožį kurianti ir puoselėjanti Akademija.

Išrinktasis rektorius apvelkamas nauja jam pasiūta toga, įteikiami valdžios ženklai. Rektoriumi uždedama grandinė, kad jungtų ir vienytų visus Akademijos narius, bei kepurė, kad išmintingai atliktų savo pareigas.

Priėmęs valdžios įgaliojimus, rektorius prisiekė akademinei bendruomenei. Skelbiama, kad Vilniaus dailės akademija turi savo naująjį rektorį – magnificenciją A. Butrimą. Iškilnių dalyviai ir svečiai šią žinią sutinka pritariantais plojimais.

Universitetinė menų edukacijos kryptimi

Savo inauguracinėje prakalboje naujasis rektorius A. Butrimas pir-

nės komisijos kryptingos veiklos dėka, XVIII a. ir XIX a. sandūroje susiformavusi Vilniaus meno mokykla susiejo vaizduojamuosius menus – piešimą, tapybą, grafiką ir skulptūrą su taikomaisiais menais – architektūra ir meno istorija. Būtent ši vaizduojamosios ir taikomosios dailės bei dailės istorijos ir teorijos jungtis lieka svarbiausias šios mokyklos bruožas ir stiprybė kone per visą jos gyvavimo istoriją. Ji labai svarbi ir dabartinės Akademijos veikloje.

Pasak A. Butrimo, daugelis panašių meno edukacijos institucijų tik dabar, XXI a., dėl nelengvų reformų renkasi universitetinę menų edukacijos kryptį, siekia vaizduojamųjų menų, architektūros, dizaino ir meno tyrimų vienovės.

Vadinasi, gili tradicija, savo privalumų suvokimas, sąmoninga veikla, siekiant išsaugoti šiuos privalumus, šiandien lemia Vilniaus dailės akademijos autoritetą tarp universitetinių Europos meno mokyklų.

Rektorius pasinaudojo proga priminti svarbiausias Akademijos asmenybes, kurios tiesės naujus ke-

lius mene ir meno edukacijoje. Pirmo ryškio figūra – Laurynas Gucevičius, Vilniaus universitete įteisins architektūrą kaip labai universalią meno šaką ir kartu kaip mokslo sritį, kurią būtina tirti, apibendrinti, kurti savo teoriją. Šią veiklos kryptį toliau plėtojo Karolis Podčasinskis, diegęs Lietuvoje europietišką architektūros ir statybų patirtį.

Tokių asmenybių turėjo ir Lietuvos dailė. Vilniaus universitete pirmąsias vaizduojamosios dailės katedras įsteigė Pranciškus Smuglevičius, o jo mokinys Jonas Rustemas baigė formuoti Vilniaus universiteto Menų fakultetą, kuriame dėstė ryškios asmenybės, rengusios piešimo mokytojus ir menininkus.

Represijos nesustabdė meno žingsnių

1832 m. carinė valdžia sudavė didelį smūgį Lietuvos mokslui, kultūrai ir menui. Ji uždarė Vilniaus universitetą ir jame veikusį Menų fakultetą. Tačiau skirtingai nuo daugelio mokslinės veiklos sričių, kurios Lietuvoje

Keturi Vilniaus dailės akademijos rektoriai: Vytautas Brėdikis, Vincentas Gečas, Arvydas Šaltenis ir Adomas Butrimas; už jų Senato narys Kazimieras Varnelis ir Senato pirmininkas Tadas Baginskas

Inauguracinę prakalbą sako naujasis Vilniaus dailės akademijos rektorius prof. Adomas Butrimas

Naujojo rektoriaus inauguracijos ritualą atlieka VDA Senato pirmininkas Tadas Baginskas ir vicepirmininkas Algimantas Mačiulis

buvo visiškai nuslopintos, profesionalusis menas galėjo rutuliotis privačiose studijose, mecenatų aplinkoje.

Labai teigiamai rektorius A. Butrimas įvertino 1866 m. Vilniuje pradėjusią veikti Ivano Trutnevo piešimo mokyklą. Ji išugdė pasaulyje pagarsėjusias meno asmenybes – Žaką Lipšicą, Chaimą Sutiną, Mišelį Kikoiną, dailės istoriką Bernardą Berensoną, Lietuvos meno gyvenime pagarsėjusį skulptorių Juozapą Balzukevičių, dailininką ir archeologą Tada Daugirdą bei kitus.

A. Butrimas priminė bankininko ir mecenato Juozapo Montvilos indėlį į Vilniaus kūrybinės aplinkos formavimą. 1893 m. nuo Vilniaus piešimo mokyklos atskilo Amatų skyrius ir buvo atidarytos Nemokamos keturmetės techninio piešimo ir braižybos klasės amatininkams rengti. Jos kartais vadinamos J. Montvilos klasėmis. Mokyta gaminti gotikos, italų renesanso, Liudviko XIV, rokoko, moderno stilių baldus, medines ir metalines duris, kurti statybų brėžinius. Pasak rektoriaus, jei ne Pirmasis pasaulinis karas, ši mokykla būtų peraugusi į menų akademiją. Ši mokykla buvo labai svarbi vaizduojamųjų ir taikomųjų menų raidai mūsų krašte.

Mūzos netylėjo ir karo metais

Naujas meno kūrybos ir edukacijos laikotarpis prasidėjo 1918 m. atkūrus Lietuvos nepriklausomybę.

Pirmiausia Justino Vienožinskio pastangų dėka įkuriama Kauno meno mokykla. Sugebėta pastatyti mokyklai rūmus, suformuoti puikiai įranga aprūpintas grafikos studijas. 1929–1939 m. Kauno meno mokykla vadovavęs Ignas Šlapelis pasiekė, kad meninio ugdymo sistema atitiktų prestižinių Vakarų Europos menų akademijų lygį, mokykla būtų pripažintas aukštosios mokyklos statusas.

Tuo metu Vilniuje, Stepono Batoro universitete, nuo 1919 m. veikė Menų fakultetas, kurio veiklos A. Butrimas neatsieja nuo visoje Lietuvoje vykusio meninio gyvenimo procesų. Tarpukario Vilniaus meno mokyklos kūrėjas Ferdinandas Ruščicas turėjo aiškią programą. Pirmą, tyrinėti ir perimti Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kultūros paveldą, padarant jį krašto kultūros dalimi. Antra, naujais kūrybiniais syvais sotinti ir turtinti tradiciją, tvirtinti sąsajas su ja, t. y. savo pačių sukurtais kūriniais, naujam menui suteikti tam tikrą tęstinumo matmenį. Tikriausiai teks pritari ti tokiai nuostatai, prisiminus fotografo Jano Bulhako, dailininko ir restauratoriaus Jurgio Hopeno bei daugelio kitų jų pasekėjų pastangas.

Pokario metais nemažai Stepono Batoro, vadinasi, ir tarpukario Vilniaus meno mokyklos dėstytojų, profesorių bei jų auklėtinių atsidūrė Torūnės universitete Lenkijoje, kur sukūrė pasaulyje labai vertinamą Torūnės restauravimo mokyklą.

1940 m. Kauno meno mokykla ir

Stepono Batoro universiteto Dailės fakultetas reorganizuoti į Kauno taikomosios dailės mokyklą ir Vilniaus dailės mokyklą. 1941 m. birželio 5 d. sovietinės valdžios nutarimu Kauno taikomosios dailės mokykla tapo Kauno taikomosios ir dekoratyvinės dailės institutu, o Vilniaus dailės mokykla – Vilniaus dailės akademija. A. Butrimas neišbraukė iš savo apibendrinamosios kalbos ir Antrojo pasaulinio karo metų įvykių. Net ir gaudžiant pabūklams mūzos nebuvo nutilusios. Kaune institutui vadovavo Liudvikas Strolis ir Vytautas Kazimieras Jonynas, Akademijai Vilniuje – Juozas Mikėnas ir Viktoras Vizgirda. Jiems pirmiausia reikėjo išsaugoti dėstytojus ir studentus bei patį šių žmonių norą kurti. Naciams uždarius akademiją, paskaitos ir užsiėmimai rengti muziejuje, absolventams būdavo išduodami baigimo diplomai.

Pokyčiai

1944 m. gruodžio 7 d. atkurtoji Vilniaus dailės akademija perorganizuota į Vilniaus valstybinį dailės institutą. Pokario areštai, tremtys ir represijos nesustabdė šios aukštosios mokyklos veiklos. Pavyko sutelkti kūrybos pajėgų, gabaus jaunimo. Atsinaujinimo veikloje pavyko išsaugoti ir tradicijų perimamumą, jaunimui diegti meninės tradicijos suvokimo svarbą. A. Butrimo kalboje priminta, kad Dailės institutui vadovaujant rektoriui Vytautui Jurkūnui, pokariu čia mokėsi pagarsėjęs partizanas, vėliau už Tėvynę žuvęs

Naująjį rektorių sveikina LR Prezidento patarėja Irena Vaišvilaitė

Juozas Lukša-Daumantas. Tai iškalbingas faktas.

1951 m. Vilniaus ir Kauno institutai sujungti į Lietuvos TSR valstybinį dailės institutą. Rektoriui Vytautui Mackevičiui (1953–1974 m.) teko ištvirti didelį spaudimą. „Stiprus centras“ reikalavo panaikinti vaizduojamosios dailės fakultetą. Teko imtis daugybės pertvarkų, iš Kauno į Vilnių perkelti taikomosios specialybės studentus su visu turtu. Pavyko įkurti ir naujus darinius: Kauno vakarinį skyrių (1959 m.), kuris 1983 m. pertvarkytas į Pramoninės dailės fakultetą, Meno istorijos (1959 m.), Pedagogikos (1960 m.), Pramoninės dailės (1961 m.), Kalbų ir fizinio auklėjimo katedras (1966 m.). Reformos baigėsi 1973 m., Vilniuje įkūrus Vaizduojamosios ir Taikomosios dailės fakultetus. Jie išliko iki 2004-ųjų reformų.

A. Butrimas trumpai apibūdino ir kitų rektorių, savo pirmtakų, veiklą Akademijoje: dailininko Vincento Gečo (1974–1988 m.), architekto Vytauto Brėdikio (1988–1994 m.) ir dailininko Arvydo Šaltenio (1994–2004 m.). Kiekvieno iš jų veikloje ir organizacinėse pastangose jis rado daug teigiamų dalykų. Ko gero, kūryboje visuomet turi vyrauti sudėties, o ne atimties veiksmas. Ypač tada, kai kalbame apie tradicijų tąsą.

Antai V. Gečo laikais atidaryti nauji rūmai už Vilnios upės (1981 m.), pastatytas Keramikos korpusas, atkotas Dizaino katedros pastatas, Dailės instituto studentų skaičius peršo-

ko tūkstantį, dėstytojų padvigubėjo (1988 m. jų buvo daugiau kaip 200).

1990 m., vadovaujant rektoriui V. Brėdikui, buvo susigražintas Akademijos vardas, išrinktas Senatas, įkurta dailėtyros ir architektūros doktorantūra. Rektoriaus A. Šaltenio laikais studentų, doktorantų ir aspirantų skaičius pasiekė 2 tūkst., Akademijos padaliniais tapo Kauno ir Telšių dailės fakultetai, Klaipėdos skyrius, studija Paryžiuje, o praktikų baze tapo Mizarai prie Druskininkų ir *Menininkų kolonija* Nidoje. Užtenka užsukti į Akademijos rūmus, pasižvalgyti po kiemelius, atgijusius po restauracijos, ir supranti, kad laikas nestovi vietoje. Akademija jau nebe ta, kokia buvo kad ir Instituto laikais.

Gėlės archeologi ir rektoriams

Po inauguracinės prakalbos rektorius A. Butrimas pirmiausia gėlių puokštę įteikė savo buvusiai archeologijos profesorei Ramutei Rimantienei. Gėlėmis apdovanojo ir savo pirmtakus rektorius V. Gečą, V. Brėdikį ir A. Šaltenį.

Inauguracijos iškilmės baigėsi prof. Donato Katkaus vadovaujamo Vilniaus savivaldybės Šv. Kristoforo kamerinio orkestro trumpu koncertu ir akademinės bendruomenės bei iškilmėjų svečių sveikinimais naujam rektoriui.

Gediminas Zemlickas

Rektoriaus gėlės buvusiai dėstytojai archeologi prof. Rimutei Rimantienei

Nebylios skulptūros Bernardinų bažnyčioje stebėjo inauguracijos iškilmės

Kazys Pakštas jungia pasaulio lietuvius

2003 m. pabaigoje leidykla *Pasvires pasaulis* išleido Baltoskandijos akademijos parengtą Kazio Pakšto mokslinės publicistikos ir tyrinėjimų rinktinę *Kultūra. Civilizacija. Geopolitika*. Su pirmuoju pokario Lietuvoje išleistu žymaus lietuvių geografo ir geopolitiko rinkiniu akademija apkelavo tris Lietuvos miestus (Panevėžį, Kauną ir Vilnių), o rugsėjį organizavo akciją *Kazys Pakštas sujungia pasaulio lietuvius ir kontinentus*, kurios metu aplankė Stokholmą, Čikagą ir Vašingtoną. Į Kazio Pakšto akciją įsitraukė Lietuvos ambasada Stokholme, Lietuvos ambasada Vašingtone, JAV ir Švedijos lietuvių bendruomenės, gausūs būrys rėmėjų šiapus ir anapus Baltijos jūros bei Atlanto vandenyno.

Kodėl Stokholmas, Čikaga ir Vašingtonas? Su Švedijos sostine K. Pakštą siejo moksliniai ir žmogiškieji ryšiai: organizuodamas *Baltoskandijos konfederaciją*, profesorius jos sostinė siūlė paskelbti Stokholmą, nes ten gyvena vienas artimiausių jo bendraminčių ir mokinių prof. Juozas Lingis. Čikagoje K. Pakštas išleido savo garsųjį veikalą *Baltoskandijos konfederacija*, vadovavo Lietuvių kultūros institutui, ten jo amžino poilsio vieta. Vašingtone dirbo Kongreso bibliotekoje, turėjo būrį bendraminčių. Šiandien šiuose miestuose dar gana aktyvios lietuvių bendruomenės, kurioms Kazio Pakšto vardas daug ką sako...

Kol Stokholme dirba nenuilstanti Baltoskandijos šalių kultūrinių ryšių entuziastė ir propaguotoja Liana Ruokytė, tol panašios akcijos turi ateiti. Lietuvos ambasadoriaus Petro Zapolsko rezidencijoje į K. Pakšto vakarą susirinko daugiausia per pastarąjį dešimtmetį į Švediją atvykę lietuviai. Sulaukėme ir lietuvių bendruomenės patriarcho pono Klemenso Gumausko bei jo palankaus žodžio. Į akciją įsitraukė ir ambasadorius P. Zapolskas. Atsiliepdamas į vieną šios akcijos tikslų – rinkti medžiagą rinkiniui *Kazys Pakštas ir jo bendraminčiai*, ambasadorius K. Gumauskui siūlė pradėti rinkti aukas Juozo Lingio rinkiniui. Be to, su L. Ruokyte aptarta, kad rinkinį apie baltų ir skandinavų ryšius galima būtų parengti 2005 m. Geteborgo mugei. Vienas uoliausių šios akcijos rėmėjų Stokholmo vargonininkas Gioranas Granas (Göranas Grahnas) kaip bendramintiškumo ženklą padovanojo neseniai keliomis kalbomis išleistą rinkinį *Vargonai Baltijos ir Šiaurės šalyse*.

Čikagos renginio organizatore ir vedėja tapo JAV lietuvių bendruomenės kultūros tarybos pirmininkė Marija Remienė. Į akciją įsitraukė ir kiti tarybos nariai – Aušrelė Sakalaite, Ligita Tautkuvienė bei *Draugo* laikraštis, kuriame 1924 m. dirbo pats K. Pakštas. Pasaulio lietuvių centre esanti Čiurlionio salė tą sekmadienio popietę buvo beveik pilna. Kaip ir reikėjo tikėtis, daugelis, atėjusiųjų į knygos sutiktuves, su K. Pakštu buvo bendravę, jį pažinojo. Profesorius giminaitė Emilija Pakštienė į susitikimą atėjo nešina išpūdingu nuotraukų ir publikacijų albumu. Antroje K. Pakšto popietės dalyje Lemonte skambėjo lietuvių ir užsienio klasikų muzika, kurią atliko Cincinatyje studijuojantis lietuvių pianistas Rimantas Vingras. Vyresniesiems čikagiškiams K. Pakšto pavardė asocijavosi daugiausiai su Britų Hondūru, pastangomis jame įkurti antrąją Lietuvą ir su ateitininkija. Jauniausias renginio dalyvis Vygandas Šiurkus knygos medžiagą netrukus pa-

Po knygos sutiktuvių Stokholme; Lietuvos ambasadorius Švedijoje Petras Zapolskas, LR kultūros atašė Švedijoje Liana Ruokytė, dr. Silvestras Gaižiūnas, prof. Baiba Kangerė, Arūnas Bliūdžius ir prof. Karlis Kangeris

JAV Kongreso bibliotekos rūmai, kuriuose nemažai laiko rinkdamas medžiagą praleido Kazys Pakštas; tai vienintelė pasaulio biblioteka, kurioje yra, pasak A. Bliūdžiaus, net penkiolika K. Pakšto spausdintų darbų

Pasaulio lietuvių bendruomenės valdybos narės Marija Remienė, Aušrelė Sakalaite ir Regina Narušienė su knygos „Kultūra. Civilizacija. Geopolitika“ pristatymo dalyviais Silvestru Gaižiūnu, Arūnu Bliūdžiumi ir Rimu Vingru Lemonte

naudojo moksliniame darbe: jis parašė išpūdingą straipsnį, kuriame K. Pakšto idėjas aptarė pasauliniame jo bendraminčių kontekste.

Vakaras Lietuvos ambasadoje Vašingtone turėjo baigti K. Pakšto ciklą, bet atsitiko kiek kitaip... Į ambasadą atvyko garbingi lietuvių žurnalai, gyvenantys JAV ir Lietuvoje (Roma Kasparas bei Vykintas Pučauskas), sutikome ir poniją Aldoną Aistienę, Emiliją Pakštaitę-Sakaldolskiene, būrelį ką tik iš Lietuvos atvykusių jaunuolių. Į vakarą negalėjusios atvykti prof. Antano Bendoriaus dukterys Aušra ir Jūratė Bendoriūtės mūsų ieškojo telefonu. Knyga, kurią atvežėme į JAV, joms buvo brangi ir dėl K. Pakšto tekstų, ir dėl tėvo, Antano Bendoriaus straipsnio, baigiančio mūsų parengtą rinkinį. Paskambinus iš Niujorko, Jūratė Bendoriūtė dėkojo už straipsnį, prisiminė tėvo darbą enciklopedijoje, jo patriotišką pasiaukojimą rašant didžiulius bostoniškes enciklopedijos tomus už simbolišką atlygį...

K. Pakšto ciklą netikėtai baigėme šeštadienio iškyla gamtoje ties Vašingtonu. Tada dėl profesoriaus knygos tarp jo amžininkų ir jaunų Lietuvos mokslininkų, šiuo metu gyvenančių JAV, beveik kilo ažiotažas – į JAV atsivežtų knygos egzempliorių visiems neužteko.

Per kelionę rinkome medžiagą parodai *Kazys Pakštas takais po Ameriką*. Didelį išpūdį padarė Kongreso bibliotekos informacija apie K. Pakšto veikalus Amerikos bibliotekose. Vien *Baltoskandijos konfederacijos* angliškąjį leidimą turi 31 JAV biblioteka. Kongreso bibliotekoje yra 12 profesoriaus darbų, tarp jų – *Lietuvos situacija, Aplink Afriką*, taip pat *Kultūra. Civilizacija. Geopolitika*.

Šiandien, klestint bulvarinei kultūrai ir visiškos deheroizacijos tendencijoms, nelengva propaguoti didžiųjų asmenybių idėjas bei darbus. Platiesiems kultūros vartotojų sluoksniams neretai įdomiau gylintis ne į pirminį šaltinį, paties mokslininko ar rašytojo biografiją, istoriją, o į jos kreivą veidrodį, sukurtą šiandienos menininkų. K. Pakšto knyga 700 egzempliorių tiražu išėjo tuo metu, kai Vilniaus Mažasis teatras kvietė į Mariaus Ivaškevičiaus *Madagaskarą*, šaržuojantį ir K. Pakšto idėjas, ir jo epochos veidą. Tuo metu, kai vyko mūsų renginys, Lietuvoje buvo šio ciniško paskvilio antros dalies premjera. Kazys Pakštas šiame spektaklyje virto Kaziu Pokštu, ir ši „metamorfozė“ ciniškai nubraukė didžiulį profesoriaus mokslinį palikimą, išskirtinę jo vietą XX a. lietuvių tautos istorijoje. Beje, į M. Ivaškevičiaus žaidimą mūsų renginio proga atitinkamai įvertino *Draugas*. Cituoju L. Tautkuvienės straipsnį *Kazys Pakštas – tautos šauklys: Beje, jau ne pirmą kartą tenka išgirsti, kaip šis jaunas dramaturgas gana nepadoriai švais-tosi po lietuvių tautos netolimos praeities istoriją. Ne taip seniai nuskambėjo žinia dėl jo skandalingos knygos apie Lietuvos partizanus, dabar, matyt, atėjo eilė ir K. Pakštui...*

Džiaugdamiesi kelionės K. Pakšto takais rezultatais, iš visos širdies norime padėkoti bendraminčiams ir rėmėjams: Marijai Remienei ir Aušrelei Sakalaitei, Linui ir Nerijai Orentams, Nerijai ir Romui Kasparams, Renatai Ališauskienei ir Žanai Tarasevič, Lianai Ruokytei ir Gioranui Granui, Virginijai Langback ir Vaidai Gudaitytei, Julijai Kelerui ir Danutei Bindokienei bei Dr. Juozo Kazicko fondui.

Silvestras Gaižiūnas

Vilniaus *Litexpo* parodų rūmuose spalį vienu metu vyko dvi parodos: *Miestas* ir *Green Deco*. Iškart skaitytojų atsiprašome už nelietuvišką antrosios parodos pavadinimą, kuris rodo vaikiškus augimo sunkumus, nuo kurių kartais nelengva pagyti net ir parodų organizatoriams. Tariamą novatoriškumo vėjams dažnai neatsispiria ir sostinės „tėvai“, jau nekalbant apie naujų statybų užsakovus. Blogiausia, kad architektai, kurie pagal savo profesinį pasirengimą ir profesinę sąžinę turėtų pirmieji krūtine stoti už miesto prie Neries ir Vilnios savitumą, dažnai patys tampa tik piniginių užsakovų inorių bei užgaidų vykdytojais.

Anądien šaltkalvis, tikrindamas redakcijos automobilio elektroniką, pasakė: *Elektroniką galima ir apgauti. Aš pats tą paslaugą teikiu savo klientams. Elektroniniai davikliai rodyt, kad sistema tvarkinga, o iš tikrųjų jokios sistemos nėra, nes gali būti įdėtas sistemos imitatorius*. Pasidomėjus, kaip galima taip sukta apgauti būsimą automobilio pirkėją, pašnekovas atvirai pareiškė: *Nepadarysiu aš – padarys kitas. Būtų kvaila prarasti užsakovą*.

Su šaltkalviu kalbėjomės ne apie architektūrą ir ne apie aukštas materijas. Tačiau ar ne tas pats merkantilinis principas, ta pati visa pateisinanti psichologija galioja visur, kur yra pinigų mokantis užsakovas ir tą užsakymą atliekantis profesionalas? Po manęs nors ir tvanas! Jei ši laki frazė galėjo išskristi iš Prancūzijos karaliaus Liudviko XIV lūpų, tai kodėl tuo pačiu principu negalėtų vadovautis žmogus, nuo kurio nuotaikos ar kaprizų visai nepriklauso valstybės likimas, nes jis sėdi ne soste, posėdžiauja ne Seimo rūmuose, o gyvenimui užsidirba tepaluotomis rankomis remontuodamas automobilius? Arba kuo blogesnis architektas? Nesuprojektuos jis, padarys kitas, ir gal dar blogiau, nes niekdėrių apstu.

Iš platokos įžangos akivaizdu, kad norime polemizuoti. Yra manančių kitaip, ir visa, kas pasakyta anksčiau, netiesa? Mielai įsiklausysime ir į kitokių argumentus, net jei jie ir nesutaps su mūsų. Vis dėlto, kalbindami Lietuvos kraštovaizdžio architektų sąjungos valdybos pirmininką **Regimantą PILKAUSKĄ**, pamėginkime pasiaiškinti, kas mūsų miestuose yra gerai, sveikintina, ir kur pasitaiko kartais vaikiškų miesto augimo bėdų, kičo ir aki-vaizdaus neprofesionalumo, kurį kai kas mėgina iškišti už gryną pinigą kaip nepaprastą naujovę.

Kaip keičiasi mūsų miestų kraštovaizdis

Geriamasis Regimantai Pilkauskai, paskutinį kartą šalia sėdojome jau amžiną atilį kraštovaizdžio architektės Rūtos Kiškienės bute, kur kalbėjomės apie jos vyrą ir Jūsų kolegą, gal tam tikra prasme ir mokytoją, kraštovaizdžio architektą Alfonso Kiškį (1910–1994 m.), tuo metu jau iškeliausį į protėvių šalį, tačiau ne į užmaršį. Kalbėjome apie jo labai sudėtingą gyvenimo kelią, patirtas negandas ir, žinoma, šio vieno iš mūsų kraštovaizdžio architektūros autoritetų kūrybines nuostatas bei darbus.

Šiandien „Litexpo“ rūmuose mes iš Vilniaus miesto savivaldybės pareigūnų lūpų išgirdome daugybę dūtiramų savo pačių darbui ir pastangoms, kurių dėka sparčiai keičiasi Vilniaus architektūrinis veidas. Iš tiesų Vilnius keičiasi tiesiog akyse, kaip joks kitas miestas Baltijos šalyse, nepaprastai sparčiai auga dangoraižiai. Tačiau bet koks augimas susijęs ir su praradimais. Išskirtinė Vilniaus ypatybė – glaudus architektūros ir gamtos ryšys, nepaprastai įdomus ir vertingas kraštovaizdis, kurį formuoti pradėjo dar tarpstantis šioje vietoje tįsios ledynas. Ta miesto ir gamtos jung-

Naujasis Vilniaus centras dešiniajame Neries krante

Apie mūsų miestus – kraštovaizdžio architekto žvilgsniu (1)

Lietuvos kraštovaizdžio architektų sąjungos pirmininkas Regimantas Pilkauskas (kairėje) spaudos konferencijoje Vilniaus „Litexpo“ parodų rūmuose

tis buvo išsaugota ir per šimtametę miesto plėtojimosi raidą. Veikiausiai ji veikė praėjusių amžių architektus, kurie, nors dažniausiai ir atvykę iš kitų Europos miestų, greitai pajusdavo išskirtinį Vilniaus miesto bruožą – architektūros ir gamtinės aplinkos ryšį. Tikri profesionalai negalėjo ignoruoti šio miesto išskirtinumo, savo projektais jie tarsi stengėsi prilygti miestui. Dažnai jiems pavykdavo, nes į miestą pirmiausia žvelgė ne kaip architektūriniai užkariautojai ir naujos estetikos nešėjai, senų kanonų griovėjai, bet kaip jautrius mokiniai, mokantys suvokti prieš juos sukurtą tikrą vertybę ir grožį.

Kaip Jums, geriamasis Regimantai Pilkauskai, atrodo, ar kartais entuziastingi mūsų sostinės architektūrinio veido keitėjai nepamiršta kraštovaizdžio, ar betoninis, stiklinis ir metalinis naujasis Vilnius nepamina savo esmių – subtilaus santykio su gamtine aplinka? Gerėja ar blogėja sostinės kraštovaizdis? Labai vertingas Jūsų, kraštovaizdžio architekto, požiūris. Norėčiau, kad mums kalbantis tvyrotų lietuviškosios kraštovaizdžio architektūros maestro – Alfonso Kiškio nuostatų ir kriterijų atmosferą.

ra. Nemanau, kad tai būtų pernelyg sunki sąlyga, nes juk esate šio kraštovaizdžio architekto nuostatų tęsėjas.

Kai kalbame apie kraštovaizdį, mintyje turime ne tik besikeičiančius vaizdus, betono ir žalumos priešpriešą, bet ir skirtingos prigimties teritorijų mozaiką. Iš tiesų pravartu prisiminti prieš 10–14 tūkst. metų ties Šeškine stoviniavusį ledyną, kuris pasislindavo į priekį ir vėl atsitraukdavo. Tais laikais kaip tik ir buvo padėti pamatai Vilniaus apylinkių gamtos įvairovei, kurios gali pavydėti bet kuri Europos sostinė.

Neries ir Vilnios slėniams ties Vilniumi būdinga daug įvairaus aukščio terasų, lygių ir vietomis labai raižytų šlaitų, pelkėtų ir ežeringų juostų. Kai tenka planuoti miesto plėtotę, darbą pradėdame nuo žemės įvairovės išryškavimo. Vienos vietovės labai tinka statyboms, kitos – visai netinka. Tačiau pastarosios tinkamos poilsiui, miesto želdynams kurti. Statyboms netinka status šlaitai. Statant pastatus šlaituose, brangiau kainuoja pamatai, nepatogu gyventi, be to, pavojinga, nes šlai-

tas gali nuslinkti ir su namu. Panašiai prieš kelerius metus sugriuvo Dvarčionių plytinės sandėliai. Pavojinga gyventi ir upės užliejamose vietovėse. Senos nuotraukos mums primena potvynius Vilniaus Katedros aikštėje ir kitur.

Vilniui labai pasisekė, kai beveik prieš keturias dešimtis metų miesto planuotojai nusprendė miestą plėtoti dešiniajame Neris paslėnyje, smėlingose terasose. Lazdynai buvo pirmas vientisas, neblogo su gamta suderintas gyvenamasis rajonas. Tačiau jis gerokai nutolęs nuo miesto centro. Prestižiškiausiai tada laikytas Antakalnis, esantis siaurame Neris slėnio ruože. Statybos Antakalnyje sunaikino kai kurias gamtos vertybes. Aukšti, dideli pastatai „užlipo“ į slėnių šlaitus, o kiti nugarmėjo į upės pakrantę. Net Lietuvių kalbos instituto, įsikūrusio Petro Vileišio namuose, naujasis priestatas pastatytas Neris užliejamoje terasoje. Dingsta gamtos vertybės, dėl kurių buvo veržiamasi į Antakalnį.

Mūsų visuomenė, taip pat projektuotojai bei teritorijų planuotojai dažnai neatsižvelgia į gamtinius veiksnius. Labiau pasitiki buldozeriu, naujomis

technologijomis, o kai įvyksta nelaimė – kaltina gamtą.

Projektavimo vietos ir pasirinkimo klaidos

Vilniaus miesto plane padaryta klaida, kurią iki šiol viešai vengiama pripažinti. Natūraliai susiklosčiusi meridijaninės krypties transporto magistralė Švitrigailos–V. Kudirkos–J. Tumo-Vaižganto gatvių trasa toliau į šiaurę nebuvo tiesiama. Ji turėjo „peršokti“ į dešinią Neris krantą ir per dabartinę Europos aikštę toliau išlieti į Kalvarijų gatvę. Šiai magistralei būtų buvusios itin patogios gamtos sąlygos – aukštesniosios žyvingos Neris slėnio terasos. Pasakojama, kad tam sutrukdė Ministrų Tarybos vadovai, nenorėję girdėti transporto triukšmo greta savo rūmų. Projektuotojai tariamai rado išeitį, numatę naują miesto magistralę tiesti lygiagrečiai, truputį į vakarus, netoli Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos. Naujasis Vilniaus centras prie Lietuvos viešbučio liko nuošalyje, transportu nesusietas su senąja miesto dalimi. Žaliosis tiltas

Vilniaus miestui savitumo teikia glaudus gamtos ir architektūros ryšys

per Nerį tapo perkrautas. Buvo pastatytas tiltas per Nerį ties Pedagoginiu universitetu. Vietoj Jaunimo stadiono iškilo Aukščiausiosios Tarybos rūmai. Magistralę teko „grūsti“ į požemį, o virš jos įtaisė vandens baseiną su fontanu.

Ši naujoji trasa dešiniajame Nerio krante eina ypač nepalankiomis gamtos sąlygomis – per pelkėtą, ežeringą termokarstinės kilmės įdubų juostą. Statant transporto mazgą prie Pedagoginio universiteto, buvo naudojamas brangus išankstinio gruntų apslonimo būdas, kadangi apačioje slūgso net 14 m storio balų nuogulos iš durpių ir dumblo. Automobiliai rieda gatve, o po ja teka vandenys, palengva išneša grunto daleles ir važiuojamoje gatvės dalyje atsiveria smegduobės.

Šiandien Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos rūmų sienos skyla. Kas kaltas? Išgirsite: transporto keliami virpesiai arba požeminio vandens, besiveržiančio į tunelį, išretintas gruntas, iš tiesų – Vilniaus planuotojai, blogai parinkę greitkeliui trasą.

Kauno savivaldybės administracija kuria planus Nemuno saloje ties Karmelitų vienuolynu, dabar veikiančiame parke, statyti 10 tūkst. žiūrovų vietų sporto rūmus. Viešų svarstymų metu ne kartą teko kalbėti, kad Nemuno sala apskritai netinka statyboms, o nuo potvynių niekada nebūsimė visiškai apsaugoti. Daugelis kolegų architektų taip pat priešinosi tokioms statyboms. Jie rėmėsi kitais argumentais: miesto transporto reguliavimo sunkumais ir tuo, kad tai būtų per didelis pastatas Kauno panoramoje. Kauno savivaldybės urbanistikos skyriaus vedėjas teigė, jog Kaune nesą kitos vietos Sporto rūmams, o miesto savivaldybės tarybą atstovaujantis garbingas profesorius aiškino, kad ši miesto vieta yra apleista, nepatraukli pasivaikščioti, o pastačius sporto rūmus, ji bus sutvarkyta.

Nejauku vienu metu skaityti laikraščiuose pranešimus, kaip architektas tobulina sporto rūmų Nemuno pakrantėje projektą, o Civilinės saugos departamentas prie Krašto apsaugos ministerijos raštu perspėja miesto valdžią, kad Nemuno pusiasalis patenka į katastrofinio užtvindymo zoną ir reikalauja ypatingu bū-

du iš anksto rengtis žmonių gelbėjimui potvynio, gaisro ir teroro atvejais.

Vokiečių kraštovaizdžio architektas Alvinas Zaifertas (Alwin Seifert) dar prieš Antrąjį pasaulinį karą rašė: *Kas arčiau gamtos, tas tobuliau ir ekonomiškiau.*

Saugoti ne pavienius medžius, o teritorijas

Želdynas – tai ne tik medžiai ir krūmai, bet želdinių ir įtaisinių visuma apibrėžtoje teritorijoje. Ar tinkamai saugomi miesto medžiai?

Visuomenė jautriai reaguoja, kai kertami medžiai, tačiau dažnai nepastebi, kai užstatomi jos viešam naudojimui labai reikalingi plotai. Žemės plotai mieste labai brangūs. Statybas remia turtingi investuotojai, kurie samdo architektus jų keliamiems uždaviniais įvykdyti.

Parkų ir skverų įkūrimą gali skatinti tik visuomenė, keldama valdžiai savo reikalavimus. Kraštovaizdžio architektai dirba visuomenei, kuri tiesiogiai nedisponuoja pinigais, bet gali „spausinti“ valdžią, kad toji rūpintųsi miesto želdynais. Žinoma, jei visuomenė gerai organizuota ir supranta šiuos tikslus.

Statytojai dažnai apgaudinėja, niekina visuomenę. Teko girdėti, kad Vilniuje, skvere prie Kaštonų gatvės, seni kaštonai bus perkelti į kitą vietą. Supraskite, medžiai nenukentės ir toliau galės augti, o žemė mums reikalinga pastatui statyti.

Tenka girdėti architektų pasigyrimų, kad statydami pastatą išsaugojo senus medžius. Man kelia abejonių, ar šios pastangos tikslingos. Visada reikia apsispręsti – medžiai ar pastatai. Mėginimai suderinti nesuderinamus dalykus sukelia sunkumų, o kartais ir nelaimių. Seni medžiai virsta, lūžta, tad arti pastatų yra pavojingi. Mačiau Palangoje apstatytas senas išlankias pušis, kurios po kelių metų nudžiūvo, o paskui jų nukirtimas labai brangiai kainavo.

Parkai, sodai, skverai, kiti želdynai – ne vien medžiai ir krūmai, bet želdinių bei įtaisinių visuma tam tikroje teritorijoje. Tai žemės plotai, skirti žmonėms pailsėti, pabūti gamtoje. Kartoju: reikėtų saugoti ne pavienius medžius, bet teritorijas. Medžiai užau-

ga, pasensta, juos tenka iškirsti, sodinti naujus. Pagaliau yra nevertingų medžių rūšių. Taigi esu ne miesto medžių, bet miesto teritorijų gynėjas. Kiekvienas parkas ar skveras yra visuomeninė miesto vertybė, ir ją būtina saugoti.

Tie Kauno savivaldybės tarybos nariai, kurie balsavo už puikaus stadiono Nemuno paslėnyje, K. Baršausko gatvėje, sunaikinimą ir žemės perdavimą prekybininkams, turėtų būti visiems žinomi, kad niekuomet daugiau nepatektų į savivaldybės tarybą ar Seimą. Deja, paprasti kauniečiai apie juos nieko nežino ir po kurio laiko už juos vėl balsuos.

Miesto parkai niekam nerūpi

Ką gali kraštovaizdžio architektai padaryti, kad mūsų miestų kraštovaizdis būtų saugomas ir puoselėjamas?

Kraštovaizdžio architektų Lietuvoje yra nedaug ir jų veikimo galimybės labai nedidelės. Kai kada jie įtraukiami į specialistų grupes kaip autorių kolektyvo nariai planuoti teritorijas. Tada jie daro įtaką priimant kraštovaizdžio panaudojimo sprendimus. Kita vertus, jie pasireiškia

projektuodami želdynus: parkus, skverus, sodybas.

Jei eisite šių dienų Lietuvos ministerijų koridoriais, niekur nerasite kabineto, ant kurio durų būtų pavadinimas su žodžiais *kraštovaizdžio architektūra* arba *želdynai*. Tokių užrašų nėra ir savivaldybėse. Jei paklausite bet kurio miesto mero, kas rūpinasi miesto parkais, jis išvardys beveik visas savivaldybės tarnybas: architektūros ir urbanistikos, komunalinio ūkio, aplinkos apsaugos ir kitus skyrius. Dirba visi, tik nežinia, kas atsako už želdynų būklę. Nėra padalinio, koordinuojančio visus šiuos darbus.

1995 m. įsikūrusi Lietuvos kraštovaizdžio architektų sąjunga kiekviena proga primena nuolat besikeičiantiems aplinkos ministrams, miestų merams apie specialių želdynų skyrių savivaldybėse būtinybę, tačiau be kai kurių pažadų, apčiuopiamų rezultatų dar nepasiekė.

Želdynų kūrimas ir priežiūra reikalauja gerai suplanuoto nuolatinio specialistų darbo. Jokios visuomeninės organizacijos ar judėjimai nepakeis valstybės tarnybų.

Kuo gali padėti mūsų visuomenė?

Politiniame Lietuvos gyvenime visuomenė jau ne kartą parodė savo išmintį, ir pirmiausia tai pasireiškė Seimo sprendimais. Galima tikėtis, kad ir želdynų kūrimo bare ji tars savo žodį, o Seimas priims specialų želdynų tvarkymo įstatymą. Visuomenė kraštovaizdžio architektūros uždavinius kol kas suvokia per siaurai: kalba tik apie želdinius, kuriuos laiko miesto pagražinimo elementu, kartais juos laiko oro gryntojais. Norėtume, kad visuomenė iš miesto planuotojų ir savivaldybių reikalautų, kad kiekviename miesto rajone būtų parkų su medžiais, apsuptų pievomis vaikščioti (šunims vedžioti), gulėti ant žolės, žaisti futbolą ir kitus žaidimus. Visuomenė turėtų sukilti prieš automobilių laikymo aikštes gyvenamųjų namų kiemuose, įkurtų vietoj vaikų žaidimo aikštelių ir kitų poilsio vietų.

Prieš porą metų Tarptautiniame kraštovaizdžio architektų simpoziume Vilniuje teko girdėti užsienio kolegų aiškinimus, kad jei visas dėmesys sutelkiamas į miesto centro tvarkymą, tai miesto valdymas yra autokratinis, o jei visas miestas tvarkomas tolygiai, jame vyrauja demokratija.

Neramu klausytis kalbų apie tiesioginius merų rinkimus, stiprius merus prezidentus. Kai grįžtame prie vieno asmens valdymo, gražiname autokratiją. Norėčiau, kad miestų valdyme dalyvautų visi išrinkti Tarybos nariai, visais svarbiausiais klausimais išklaustytų specialistų požiūrį ir atsižvelgtų į visuomenės nuomonę, ir patys išsakytų savo požiūrį bei balsuotų. Tik demokratija gali sukurti gerovę daugumai, o želdynai yra miestiečių gerovės sinonimas.

O dirbtinis pliažas dešiniajame Nerio krante? Gal tai nostalgiskas noras turėti ir savotišką bendravimo su gamta kampelį?

Ši labai svarbi Vilniaus vieta dar nesurado savo paskirties. Sovietmečiu šioje vietoje buvo projektuojami dirbtiniai tvenkiniai, vandens kaskados. Manau gerai, kad tai nebuvo įgyvendinta.

Šiais metais kuriami smėlio paplūdimiai labai gerai matomoje vietoje turbūt nesuvisiję su vilniečių poreikiu kaitintis saulėje. Tai labiau savivaldybės noras pasirodyti, kad ji labai rūpinasi miestiečių gerove. Čia išvelgiu rinkiminės kampanijos ir reklamos pėdsakus. Tai improvizacija rūpinimosi miesto gyventojais tema.

Bus daugiau

Kalbėjosi Gediminas Zemlickas

Sostinės architektūriniam makete – miesto vizija

Atkelta iš 1 p.

**Nepamirštini
ir pirmtakai**

Lietuvos žemės ūkio universitetas (LŽŪU) yra antra lietuviška aukštoji mokykla, įsteigta atkūrus Lietuvos valstybingumą. Vis dėlto neturėtume pamiršti, kad agrarinių mokslų ištakos Lietuvoje mus veda į Vilniaus tuo metu Imperatoriškąjį universitetą, kur 1819 m. buvo įsteigta Žemės ūkio mokslų katedra. Jai iki universiteto uždarymo 1832 m. vadovavo agronomas prof. Mykolas Očapovskis, vienas iš žemės ūkio mokslų Lietuvoje ir Lenkijoje pradininkų.

Taigi Lietuvos žemės ūkio universiteto 80-metis savyje saugo ir priešistorę, kuri mums yra labai reikšminga. Jos pamiršti negalima. Tai ir mūsų istorinio bei tautinio imuniteto šaltinis, teikiantis jėgų atsispirti globalizacijos padariniams, tarp kurių yra ir keistas užmaršumas, o gal tiesiog nesugebėjimas savęs suvokti istorinėje erdvėje.

**Okupacijos sekė
viena paskui kitą**

Povilas Matulionis buvo pirmasis Akademijos rektorius. Akademijoje buvo 55 studentai ir 9 laisvieji klausytojai. Agronomijos skyrius tapo ir dabartinio Lietuvos žemės ūkio universiteto pagrindu.

Akademija tobulino studijų planus ir programas, savo padalinių struktūras, bet jos tobulėjimą nutraukė sovietų ir nacių okupacijos. Iki okupacijos Žemės ūkio akademija parengė 607 absolventus. Sovietų valdžia visapusiškai politizavo Akademijos gyvenimą, pažeidė ankstesnę jos struktūrą ir pertvarkė pagal to meto sovietinių aukštųjų mokyklų veiklos modelį. Suimta daug Akademijos profesorių ir dėstytojų, kai kurie ištremti į Sibirą, tarp jų – ir du buvę Akademijos rektoriai – prof. Juozas Tonkūnas bei prof. Vincas Vilkaitis. Pastarasis, kaip ir dar penki Akademijos dėstytojai žuvo Sibiro tremtyje.

Okupacinė Vokietijos valdžia Akademijai padarė didžiulę žalą: besitraukianti vokiečių kariuomenė susprogdino pastatus, sudegino biblioteką ir archyvą, sunaikino mokslo bei studijų priemones. Nėgana to, atėjus Raudonajai armijai ir prasidėjus antrajai sovietinei okupacijai, daug dėstytojų pasitraukė į Vakarų.

**Akademija kėlėsi į Kauną
ir į Noreikiškes**

1945 m. Akademijos nebaigė nė vienas studentas. Tais metais Akademija buvo perkelta į Kauną, o nuo 1946 m. prasidėjo spartus Žemės ūkio akademijos augimas, buvo įsteigti inžineriniai Žemės ūkio mechanizacijos, Melioracijos ir Žemėtvarkos fakultetai, o Namų ūkio fakultetą 1949 m. pakeitė Žemės ūkio ekonomikos ir gamybos organizavimo fakultetas. Iš Vilniaus universiteto gražintas Miškų ūkio fakultetas. Pradėjo veikti Žemės ūkio darbuotojų tobulinimosi kursai. Iš Rusijos atvyko daug dėstytojų, nes vietinių stigo.

Akademija sparčiai augo. Pradėtas įgyvendinti rektorius doc. Juozo Tatorio sumanymas: moko-
mojo ūkio žemėje imtas projektuoti atskiras akademines miestelis. Statybos darbų rūpesčiai užgūlė jau kito rektoriaus – Jono Bulavo – pečius. Pasinaudojęs šalyje paskelbtos nacionalinių kadru

Universiteto varde žodžiai Lietuva ir Žemė

Lietuvos žemės ūkio universitetui – 80

Tą dieną netrūko sveikinimų ir sveikintojų

LŽŪU rektoriui prof. Algimantui Kustai garbės daktaro vardo diplomą tuojau įteiks Latvijos žemės ūkio universiteto pasiuntiniai

Susirinkusieji pasveikinti Lietuvos žemės ūkio universitetą su 80-mečiu

ugdymo politikos reikalavimu, rektorius pasiekė, kad visi dalykai (išskyrus karinį parengimą) Akademijoje būtų dėstomi lietuvių kalba. Taip atsirado galimybė atsisakyti atvykusių dėstytojų, taip ir neišmokusių lietuvių kalbos.

Akademijos miestelis Noreikiškėse, kur šiandien ir įsikūręs Lietuvos žemės ūkio universitetas, buvo užbaigtas 1964 m., vadinasi, rektoriaus Zigmo Urbono (1962–1975 m.) laikais. Noderėtų pamiršti ir Jono Dromanto nuopelną, kuris rektoriumi tapo 1975 m. ir Akademijai vadovavo iki 1989 metų.

**Atgimimo bangos
pakylėtas**

Su Lietuvos Atgimimu prasidėjo naujas Žemės ūkio akademijos veiklos etapas. Pirmą kartą rektoriumi rinko akademini susirinkimas. 1989 m. juo išrinktas doc. Rimantas Urbonas (1990 m. tapo profesoriumi). Pirmą kartą priimtas demokratiškas šios aukštosios mokyklos statusas (patvirtintas 1992 m.).

Lietuvos nepriklausomos valstybės atkūrimas atvėrė kelią akademijai tapti Universitetu. 1994 m. Akademijos Taryba devintuoju rektoriumi išrinko prof. Albiną Kustą. Studijas pradėta pertvarkyti pagal Vakarų universitetų modelį, pradėta specialistus rengti bakalauro, magistrų, daktarų. 1996 m. spalio 8 d. LR Seimas Akademiją įteisino kaip Lietuvos žemės ūkio universitetą.

Savo šventinėje prakalboje rektorius prof. A. Kusta priminė, kad per 80 metų parengta kone 38 tūkst. absolventų, iš jų atkūrus Nepriklausomybę – daugiau kaip 12 tūkst. tančių.

Vien 2004 m. Universitete parengta 1098 absolventų, o į pirmą kursą priimta 1477 abiturientų. Penkiuose fakultetuose – Agronomijos, Ekonomikos ir vadybos, Miškų, Vandens ūkio ir žemėtvarkos, Žemės ūkio inžinerijos – studijuoja 7214 studentų ir 89 doktorantai. Jiems dėsto 40 profesorių, 200 docentų bei daktarų, 128 lektorai bei asistentai, 20 mokslo darbuotojų. Beje, 65 proc. studijuojančiųjų – iš rajonų ir kaimo vietovių.

Įkurti Kaimo kultūros, Aplinkos, Informacijos technologijų mokslo ir studijų institutai, Žemės ūkio mokslo ir technologijų parkas. LŽŪU struktūroje veikia Vandens ūkio ir Žemės ūkio inžinerijos mokslo institutai. Universitete yra 5 mokomieji korpusai, Bandymų stotis, Mokomasis ūkis, 32 katedros, 42 mokomieji kabinetai, 40 auditorijų, 80 laboratorijų, biblioteka su 600 tūkst. knygų fondu, poilsio namai, dendroparkas, pomologinis sodas ir, žinoma, ištisas studentų miestelis.

Universiteto mokslininkai 2003 m. vykdė 176 mokslinius tyrimus už 2,7 mln. litų, iš tarptautinių projektų gavo 182,6 tūkst. litų, iš užsakomųjų tyrimų darbų uždirbo 2 mln. 298,6 tūkst. litų.

Fanfara skelbia šventės pradžią

Kol 70 proc. žemdirbių neturi profesinio išsilavinimo...

Lietuvos žemės ūkio universitetas yra svarbiausia šalies aukštoji žemės ūkio mokykla, kuri lygiuojasi į panašius Europos Sąjungos universitetus. Žemės ūkio veikloje dalyvaujantiems žmonėms labai reikalingi Universiteto mokslininkų taikomieji tyrimai, kurie pristatomi seminarų, lauko dienų bei bandymų apžiūrų metu. Universiteto rengiamose žemės ir miškų ūkio parodose ūkininkai iš kvalifikuotų specialistų gali sužinoti visa, kas jiems aktualu. Turėdami mintyje, kad net apie 70 proc. žemdirbių neturi profesinio išsilavinimo, žemės ūkio ir miškininkystės srityje tik 4,7 proc. darbuotojų turi aukštąjį ir aukštesnįjį išsilavinimą, galime teigti, kad Žemės ūkio universiteto ir ateityje laukia labai svarbūs uždaviniai. Be šio Universiteto pastangų, jo parengtų specialistų neįmanoma išsivaizduoti Lietuvos kaimo ir apskritai mūsų valstybės ateities.

Universiteto studentai turi visas sąlygas ne tik įgyti profesinių žinių, bet ir kultūrinei saviraiškai. Veikia Kaimo kultūros institutas, kultūros centras, dvasinio ugdymo centras, Universitete yra puikių meno kolektyvų. Choras *Daina* šiais jubiliejiniais metais dalyvavo Italijoje vykusiame festivalyje ir buvo pakviestas audiencijos pas popiežių Joną Paulių II, kuris prabilo lietuviškai: *Sveikinu lietuvių chorą „Daina“ iš Žemės ūkio universiteto Kaune. Ateinanti sekmadienį švęsime Sekmines. Tegul Viešpats Jums visiems suteikia gausių Šventosios Dvasios malonių. Garbė Jėzui Kristui.*

Nuo ko priklauso ateities perspektyvos

Kalbėdamas apie ateities perspektyvas, LŽŪU rektorius A. Kus-

ta pastebėjo, kad jas numatyti labai sunku. Kas, pavyzdžiui, galėjo pagalvoti, jog atsiras nauja lėšų paskirstymo institucijoms metodika? Deja, atsirado ir iš esmės supurtė Universiteto veiklą. Universitetas atsidūrė ant visiško bankroto ribos, nes jo veiklą pradėta vertinti pagal išspausdintų straipsnių skaičių JAV mokslinės informacijos instituto pripažintuose leidiniuose. Žemės ūkio moksliniai tyrimai itin glaudžiai siejasi su konkrečios vietovės ir klimato sąlygomis, todėl yra vietinio pobūdžio. Vertinant mokslingumą, anot rektoriaus, mažų mažiausia turi būti pripažįstamos ir kitos duomenų bazės, pirmiausia europinės. Savotiškas nesusipratimas, kad būdami Europos Sąjungos nariais, savo mokslą vertiname tik pagal amerikietišką sistemą.

Nuo vertinimų metodikos ir priklausys aukštųjų mokyklų veiklos strategijos ir ateities vizijos. Gali atsitikti ir taip, kad vietoj universiteto matysime kolegiją ar amatų mokyklą – jei labai pasistengs „vertintojai“. Bet juk gali būti ir klestintis, visiems reikalingas šiuolaikiškas universitetas. Koks jis bus iš tikrųjų?

Garbės vardai

Universiteto kancleris dr. Algimantas Patašius perskaitė Senato nutarimą, kuriuo Lietuvos žemės ūkio universiteto garbės daktaro vardai suteikti Kauno technologijos universiteto prof. Kęstučiui Kriščiūnui, Švedijos karališkosios žemės ūkio ir miškų akademijos prezidentui prof. Martenui Karlsonui (Marten Carlsson) ir Švedijos žemės ūkio mokslų universiteto prof. Hariui Gustavui Lineriui (Harry Gustav Linner). Universiteto garbės nario vardas suteiktas LR žemės ūkio ministrui Jeronimui Kraujeliui. LŽŪU rektoriui prof. Albinui Kustai garbės daktaro vardą suteikė Latvijos žemės ūkio universitetas.

Gediminas Zemlickas

Šventėje netrūko retro motyvų

Kokia šventė be šokių

SVEIKINAME

Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas garbingo 75 metų jubilėjaus proga sveikina Lietuvos mokslų akademijos narį ekspertą, Lietuvos katalikų mokslo akademijos akademią profesorių habilituotą daktarą istoriką Antaną TYLĄ. Džiaugiamės, kad esate mūsų Instituto tarybos ir Visuotinės lietuvių enciklopedijos Mokslinės redakcinės tarybos narys, daugelio enciklopedinių leidinių straipsnių autorius bei recenzentas. Linkime Jums geros sveikatos, sėkmės gyvenime ir moksliniame darbe.

Protėvių žemėje

Paskaitą skaito prof. Maiklas Paulaitis

Šių metų rugsėjo 9 d. Lietuvos mokslų akademijos Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus Biologijos sekcijos seminare paskaitą skaitė Džonso Hopkinso universiteto (Johns Hopkins University) Cheminės ir biomolekulinės inžinerijos katedros prof. Maiklas Paulaitis (Michael Paulaitis) iš Baltimorės, JAV. Paskaitos tema – *Slėgiu denaturuojamų baltymų tyrimas neutronų sklaidos ir molekulinio modeliavimo metodais.*

Pranešimas buvo skirtas šiuolaikinėmis molekulinės biologijos, biochemijos, bioinžinerijos, struktūrinės chemijos problemomis, taip pat eksperimentiniais fizikiniais tyrimų bei molekulinio modeliavimo metodais besidominčiais auditorijai. Kalbėta ir apie kolektyvinio naudojimo mokslinių tyrimų prietaisus, pavyzdžiui, šaltų neutronų sklaidos spektrometrą, esantį Nacionaliniame standartų ir technologijų institute JAV (Gaithersburg, Maryland).

M. Paulaičio senelis Modestas Paulaitis į JAV iš Lietuvos atvyko XX a. pradžioje. Savo senelio prof. M. Paulaitis teigia nepažinojęs, bet žino, kad Lietuvoje jam teko būti kareiviu ir inžinieriumi. Profesorius tėvas Antrojo pasaulinio karo metais buvo elektros inžinierius. Gyveno ir dirbo Čikagoje, vėliau dalyvavo JAV kosminėje programose, Floridoje, Kanaveralo iškyšulyje, jis dalyvavo *Apollo* ir *Mercury* kosminių programų projektuose.

„Mokslo Lietuvos“ inf.

MATEMATIKOS IR INFORMATIKOS
INSTITUTAS

skelbia konkursą direktoriaus pareigoms užimti.

Konkursas organizuojamas vadovaujantis Mokslo ir studijų įstatymu, Instituto statutu, Instituto Tarybos darbo reglamentu, Instituto direktoriaus rinkimų reglamentu (žr. www.mii.lt).

Konkurse gali dalyvauti ne vyresni kaip 65 metų matematikos arba informatikos mokslo krypties mokslininkai, kurie turi ne mažesnę kaip 10 metų mokslinio darbo stažą, yra gerai susipažinę su Lietuvos Respublikos įstatymais, Vyriausybės nutarimais ir kitais teisiniais aktais, reglamentuojančiais mokslo ir studijų institucijų veiklą, sugeba spręsti mokslo institutų veiklos organizavimo, finansavimo, darbo teisės santykių klausimus.

Numatoma direktoriaus rinkimų data – 2004 m. gruodžio 15 d.

Pretendentai turi pateikti šiuos dokumentus:

- 1) prašymą Instituto Tarybos vardu leisti dalyvauti konkurse;
- 2) asmens tapatybę, pilietybę ir amžių patvirtinančio dokumento kopiją;
- 3) mokslo laipsnį liudijančio dokumento kopiją;
- 4) valstybinio socialinio draudimo pažymėjimo kopiją;
- 5) trumpą gyvenimo ir mokslinės veiklos aprašymą;
- 6) Instituto mokslinių tyrimų ir mokslo taikomosios veiklos plėtros koncepciją (metmenis);
- 7) svarbiausių mokslo publikacijų per pastaruosius 10 metų sąrašą;
- 8) kitus dokumentus, leidžiančius objektyviai įvertinti pretendentą kvalifikaciją (pretendentą nuožiūra).

Nurodytus dokumentus galima pateikti Instituto tarybos moksliniam sekretoriui asmeniškai (telefonas pasiteirauti: (8 ~ 5) 210 93 09, el. paštas: stasysr@ktl.mii.lt) arba siųsti jam registruotu laišku adresu: Matematikos ir informatikos institutas, Akademijos g. 4, LT-08663 Vilnius. Dokumentai priimami iki 2004 m. gruodžio 6 d.

Instituto taryba

Pradžia Nr. 17

UNESCO Lietuvos nacionalinės komisijos ir Lietuvos Ignoto Domeikos draugijos iniciatyva grupė Draugijos narių dalyvavo kultūrinėje-pažintinėje išvykoje į Baltarusiją ir aplankė vietas, susijusias su Domeikų giminės paveldu. Tęsiame pasakojimą apie šią išvyką.

Ten ieškota Mindaugo Vorutos

Kelias Astravas-Varnionys (Astravec-Varniany) mus išvedė į garsų Vilniaus-Polocko kelią, praeityje dar Stepono Batoro vadintą traktu.

Bronius Kviklys keturių tomų veikalė *Mūsų Lietuva* Varnionis vadinama vienu gražiausiai suplanuotų Lietuvos miestelių. Kadaise priešais bažnyčią stovėjo plati aikštė, iš vienos pusės buvo dvaro rūmai, iš kitos – įstaigos ir mokykla. Išliko XVIII a. pastatų, senas parkas, o jame – tvenkinys, kurio salelėje 1880 m. pastatyta raudonų plytų altanėlė. XIX a. romantikai Varnionių apylinkėse mėgino ieškoti buvusios Mindaugo sostinės Vorutos liekanų.

Išpūdingiausias Varnionių statinys – dvibokštė barokinė katalikų bažnyčia. Pirmąją Šv. Jurgio bažnyčią dar 1462 m. pastatė Marina Songailienė. XVI a. šių žemių savininkai persiėmė kalvinizmo idėjomis. Kartu su jais – ir visi parapijiečiai. Varnionių bažnyčioje meldėsi reformatai, o prie jos veikė prieglauda, mokykla. XVII a. plito kontrreformacija, tad ir Varnionyse kalvinizmas užleido vietą katalikybei. 1880 m. ir 1903 m. buvo atnaujinta bažnyčia, ir, kaip parodė tolesni įvykiai, ne paskutinį kartą.

XIX a. Varnionyse gyventojų daugumą sudarė žydai. Kaip ir daugelyje kitų šio krašto miestelių bei kaimų, išliko nemažai gyvenamųjų

Domeikų giminės takais (2)

Bažnyčia – išpūdingiausias Gervėčių statinys

namų, pastatytų galu į gatvę – tai režinės sistemos priminimas. Piotro Stolypino reforma (nors P. Stolypinas ir kilęs iš Baltarusijos) šių vietų nepasiekė ir regimos įtakos neturėjo. Rusijos valdžia dėjo daug pastangų, kad P. Stolypino reforma ir lietuviškose gubernijose įgytų kuo daugiau šalininkų ir būtų vykdoma: visiems įsikėlusiesiems į vienkiemius būdavo skiriamas valakas žemės (nuo 24 iki 32 hektarų žemės).

Varnionių kontrastai

Antrojo pasaulinio karo metais Varnionių bažnyčia nebuvo visiškai sugriauta, bet riogsojo plikos sienos, be stogo, viduje augo žolė, varnalėšos, tad vaizdas buvo gana sukrečiantis. S. Michno ten pateko 1958 m. išvydo rūsyje gulinius išdžiūvusius čia palaidotų žmonių palaikus. Vienus palaikus kažkoks nenaudėlis iš rūsių buvo išstrenkęs ir numetęs tiesiog tarp bažnyčios griuvėsių. Tās kraupus vaizdas iki šiol stovi S. Michno akyse.

Tarybiniais laikais bažnyčia buvo atstatyta, tačiau ne kulto reikalams, bet kaip kolūkio klubas, kuriam buvo priskirtas „kultūros namų“ pavadinimas. Sunku įsivaizduoti didesnį šventvagystę.

Dabar Varnionių bažnyčia atkurta ir tarnauja pagal savo tiesioginę paskirtį. Mums atvažiavus pamaldos

vyko lenkų kalba, kaip ir kitose krašto bažnyčiose, kuriose mums teko lankytis. Kunigai dažniausiai atvykę iš Lenkijos. Nors katalikų bažnyčios priklauso Gardino vyskupijai, tačiau, stingant katalikų kunigų, tenka naudotis Lenkijos katalikų bažnyčios paslaugomis. Neteko išgirsti, kad kur nors katalikų bažnyčiose būtų laikomos pamaldos baltarusių kalba.

Varnionių bažnyčios šventoriuje akį traukė daugybė gėlių. Nė vienoj kitoj katalikų bažnyčioj tokios gausybės neteko matyti. Lietuvos katalikų bažnyčių šventoriuose paprastai matome žalią veją, paįvairintą meniškai išskobtais mediniais kryžiais, skulptūriniais paminkliniais akmenimis. Varnionių bažnyčios šventoriuje auga ne tik gausybė gėlių, bet ir egzotiškų augalų. Vis dėlto Gervėčių klubo prezidentas A. Augulis siūlo iš anksto per daug nesistebėti, emocijų patausoti Gervėčiams, kur bažnyčios klebonas yra tikras įvairių sodinių meistras.

Priešais boluojantį Varnionių bažnyčios pastatą juoduoja Pilietinio karo Rusijoje didvyrio Vasilijaus Čapajevio paminklas. Juoduoja tikraja to žodžio prasme, nes sukurtas iš juodo metalo, gal dar ir dažo pridėta. Savotiškai simboliška. Vargu ar Varnionys galėjo turėti ką bendra su Vasilijumi Ivanovičiumi Čapajevu ir kulkosvaidininke Anka, kaip ir visas šis tarpukariu vadintas Vilniaus kraštas, bet toks buvo sovietmečio paprotys. Tais pačiais didvyrių ir sovietų valdžiai nusipelnusių asmenų vardais vadinti kolūkiai nuo Vladivostoko Tolimuosiuose rytuose iki Klaipėdos ir Bresto vakaruose. Varnionys buvo V. Čapajevio kolūkio centras, o šiais laikais Baltarusijoje kolūkiai virto kooperatyvais. Pakeitus pavadinimą, maža kas pasikeitė, tačiau prie Varnionių bažnyčios stovi kooperatyvo valdybos pastatas.

Gaila, bet ši žemė visų čia gyvenančių jų neišmaitina. Kaimai yra

Domeikų giminės tyrinėtojas Stanislovas Michno ir Lietuvos Ignoto Domeikos draugijos prezidentas prof. Algimantas Grigelis prie remontuojamos Gervėčių bažnyčios

Gervėčių bažnyčios šventoriuje

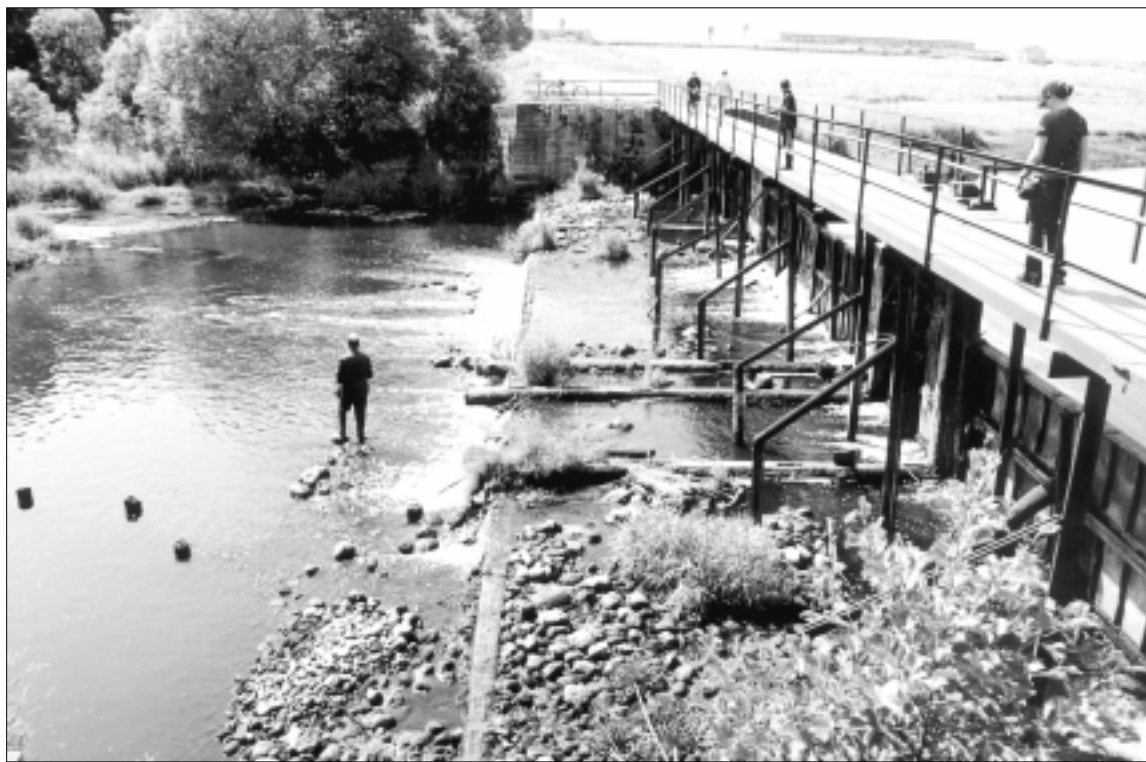
gana arti vienas kito, o jokios pramonės įmonės bent jau 30 km spinduliu nuo Astravo nėra. Gyventojai verčiasi daugiausia iš natūrinio ūkio. Buvę kolūkiai tapo kooperatyvais, tačiau konkretaus žemės ploto kooperatyvų nariai negavo ir juo nedisponuoja, vadinasi, nedaug kas pakito nuo kolūkinės tikrovės laikų. Išliko pavaldumas rajono valdžiai, skiriami fondai. Privalumas nebent tas, kad dideli ūkiai liko neišardyti. Atėityje jie, ko gero, galėtų tapti tikros kooperacijos pagrindu. Tačiau kai kooperatyvo narys gauna tik 30 arų savo reikmėms ir, kai negaunama ganiavos, priverstas ieškoti, kur galima būtų ganyti gyvulius. Tenka rūpintis, kur šienauti, pasirūpinti žiemai malkų. Tai nėra paprastas gyvenimas.

Baltarusijoje žemės galima išsinuomoti 99-iems metams ūkio paskirčiai, bet tik šioms reikmėms. Kaip aiškina oficialioji valdžia, šalyje vyksta žemės ūkio reforma, rajonus valdo tiesiogiai prezidento skirtas administratorius, kuriam pavaldi rajono deputatų taryba ir visos kitos institucijos. Beje, ir sričių gubernatorių skyrimas derinamas su prezidento administracija.

Bažnyčios ir nepastebėjo

Nuo Varnionių iki Gervėčių – 10 kilometrų. Jau iš tolo matyti neogotikinės Gervėčių Šv. Trejybės bažnyčios bokštas. Tikriausiai nebūtina sakyti, kad bažnyčia – didingiausias ir išraiškingiausias ne tik Gervėčių, bet vienas išpūdingiausių visos buvusios Vilniaus apskrities statinys. Tačiau taip yra tik normaliai mąstantiems ir realų gyvenimą matantiems žmonėms. Buvo metas, kai mąstyta kitaip. Antai 1989 m. Lietuvos kraštotyros draugijos užsakymu išleistoje monografijoje *Gervėčiai* įdėtos net 89 nuotraukos (be viršelių). Pateikta daugybė puikių gamtovaizdžių, kaimo sodybų ir gatvių vaizdų, gervėtiškių ir pačių ekspedicijos dalyvių nuotraukų. Nėra vieno ir svarbiausio – išpūdingosios Gervėčių bažnyčios. Tik vienoje nuotraukoje, kuri pakartota ir antrame knygos viršelyje, už tilto ir vandens malūno antrame plane kyšo bažnyčios bokštas. Tačiau fotografuota taip, kad bokštą pridengtų bent jau lapojantis medis.

Tai priekaištas ne knygos sudarytojams ir ne kraštotyros ekspedicijos vadovams bei dalyviams. Lietuvos TSR paminklų apsaugos ir kraštotyros draugijos Vilniaus miesto skyriaus kompleksinė ekspedicija ir Baltarusijos TSR Mokslų akademijos Menotyros, etnografijos ir tautosakos instituto bei Lietuvos TSR Mokslų akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros instituto jungtinė ekspedicija vyko 1970 m. vasarą. Ekspedicijos vadovas buvo Norbertas Vėlius, etnografams vadovavo Vacys Milius, istorikams – Vytautas Merkys, kalbininkams – Aloyzas Vidugiris. Kiekvienas iš jų vertas mūsų pagarbos, o apie mitologą N. Vėlių jau tenka kalbėti būtuojai laiku. 19 metų praėjo nuo tos įsimintinos ekspedicijos, kol surinktos medžiagos pagrindu pagaliau pavyko „pramušti“ knygą apie Gervėčius. Nors apie vertingiausią miestelio statinį – bažnyčią, taip pat kaip ir apie buvusį Gervėčių dvarą, toje knygoje žinių nepasisėmsime. Tokia buvo santvarka, kurioje cenzūrai teko ne paskutinė vieta. Šiandien tenka patiemis atsirinkti, kur glūdi tiesa ir kiek jos yra. Lieka padėkoti visiems, kurie ir tomis nepavydėtinomis sąlygomis sugebėjo padaryti daugiau, nei buvo įmanoma.

Prie Aluošios upės

Gervėčiai – Vilniaus vyskupams priklausęs miestelis

Gervėčių istorija – tai miestelio, bažnyčios ir dvaro istorija, nors dar visai neseniai buvo norima įrodyti ką kita. XVI a. kronikininkas Motiejus Strijkovskis tvirtino, kad miestelį kunigaikštis Germantas įkūręs 1271 m., ir jis vadinosi Germantu. Tik klaidingai užrašius, esą buvo pakeistas į Gervėčius. Nuo 1511 m. Gervėčių dvaras jau priklausė Vilniaus vyskupams, ir tai jau tikra žinia. Mat Lietuvos didžiojo kunigaikščio Žygimanto Senojo sūnus, Vilniaus vyskupas Jonas, iki tol valdęs Gervėčius, turta užrašęs bažnyčiai, o dvarą – Vilniaus vyskupams. 1536 m. Gervėčiuose buvo pastatyta bažnyčia, tais metais įkurtas ir Gervėčių miestelis. Ir bažnyčios, ir miestelio geradaris buvo tas pats asmuo – vyskupas Jonas.

Dvaras buvo prie Gervėčių miestelio, prie Aluošios upės. Dvaro sodybą XVIII a. pabaigoje sudarė gyvenamasis namas, administracijos pastatas, dviaukštis klėtis, trys tvartai, klojimas, kalvė, pieno sandėlis, kuriame buvo spaudžiami sūriai, akmeninis rūsys ir, žinoma, bravoras (nors *Lietuvių kalbos žodynas* išpėja tokių žodžių kaip *bravoras* nevertoti, siūlo rašyti: *alauš darykla, spirito varykla*. Gaila, *Žodynas* negali paaiškinti, kas vis dėlto buvo daroma Ger-

vėčių bravorė – sunktas spiritas ar virtas alus?). Žinome tik tiek, kad į žodynininkų nemėgiamą *bravorą* iš Aluošios upės vamzdžiais bei latakais tekėjo vanduo. Be to, ant patvenktos upės kranto veikė dviaukštis malūnas ir milo vėlykla.

Priklausė ir nuo grafo Šuazelio Gufjė malonės

Dvarui priklausė ne tik Gervėčių miestelis, bet ir Miciūnų, Gai galių bei Mockų kaimai. Miestelyje ir kaimuose buvo 132 smulkių bajorų dūmai (kiemai). Išstis bajorynas. Dvaro pajamos ėjo Vilniaus vyskupui. Kartais vyskupai dvarą išnuomodavo. Iš 1796 m. dvaro inventoriaus aiškėja, kad tais metais dvaro administratorius buvo žymus architektas ir 1795 m. sukilimo vienas iš aktyvių dalyvių Laurynas Gucevičius. Tais pačiais metais dvarą iš Vilniaus vyskupo paėmė caras Pavlas I ir 1797 m. dovanavo buvusiam Rusijos ambasadoriui Stambule slaptajam patarėjui grafiui Marijanui Gabrieliui Florentui Augustui de Šuazeliui Gufjė (Marie Gabriel Florent Auguste de Choiseul-Gouffier).

Gimęs 1752 m. Paryžiuje. Jo protėviai iš Šuazelio vietovės Aukštutinės Marnos departamente, pietinėje Lotaringijos dalyje, kur prasideda Marnos upė, Paryžiuje įtekanti į Seną. Grafas M. G. F. A. de Šuazelis Gufjė pagarsėjo knyga apie keliones

po Graikiją. 1783 m. buvo išrinktas Prancūzijos mokslų akademijos nariu, taigi „nemirtinguoju“. 1784 m. buvo paskirtas pasiuntiniu į Turkiją. 1789 m., kilus Didžiajai Prancūzijos revoliucijai, metė savo darbą ir išvažiavo į šalį, kur valdovai ir aristokratai dar buvo gerbiami – Rusiją. Ar reikia sakyti, kad Jekaterina II perbėgėliui sutiko kaip seniai lauktą svečią. Įgijęs svarbiausios imperijoje mecenatės ir užtarėjos paramą, grafas staiga padarė karjerą: tapo Dailės akademijos prezidentu ir Peterburgo viešosios bibliotekos direktoriumi. Atrodo, peterburgiečiai neturėjo didesnių progų dėkoti svetimšaliui grafiui už gerą savo pareigų vykdymą – priešingai: jo direktoriavimo metu biblioteka prarado daug vertingų knygų.

Šiam savininkui Gervėčių dvaras priklausė tik metus. Gal ir gerai, kad trumpai, nes galėjo būti kaip su Peterburgo bibliotekos knygomis. Grafas M. G. F. A. Šuazelis Gufjė dvarą 1798 m. spalio 11 d. pardavė Vilniaus apskrities pakamariui Motiejui Domeikai (1765–?). Gailėtis prancūzų grafo nėra jokio reikalo, nes Lietuvoje jam priklausė ir kitų dvarų. Mat dosnūs Rusijos caras Pavlas I prancūzui buvo padovanojęs ir Žemaitijoje puikų Platelių dvarą, kuriam buvo pavaldus Platelių miestelis ir kaimų virtinė, nusidriekusi iki pat Kartenos geležinkelio stoties. Vietiniai gyventojai žemaičiai tuos tituluotus ir neištariamų

Gervėčių bažnyčios šventoriuje palaidoti paskutinieji čia gyvenę Domeikos

vardų grafus vadino saviškai – Šveželiais.

Kaip vadino prancūzų gervėtiškiai, ir ar išvis kaip nors vadino, nežinome. Veikiausiai grafas nė kartot net nebuvo atvykęs į Gervėčius. 1802 m. jis grįžo į Prancūziją, kur taip pat nepažuvo. Kai 1814 m., pralaimėjus Napoleonui, Prancūzijos sostą užėmė Liudvikas XVIII, M. G. F. A. Šuazelis Gufjė buvo ministras ir tapo Prancūzijos peru, tačiau Platelių neatsisakė, ir jo palikuonys šį žerintį Žemaitijos kampaniją valdė pusantro šimto metų, iki sovietmečio.

Šių žinių apie grafa M. G. F. A. Šuazelį Gufjė pasisėmėme iš profesoriaus fiziko Adolfo Jucio rašinio, skirto Plateliams. Mat profesorių domino visa, kas susiję su jo gimtąja Žemaitija.

Nuo Motiejaus prasideda Domeikų ryšys su Gervėčiais

Bet pats laikas grįžti prie Domeikų, šiuo atveju Motiejaus Domeikos, pirmojo šios giminės Gervėčių dvaro savininko. Kad ir kokią didelę pagarbą jaustumė knygos *Gervėčiai* autoriams, niekaip negalėtume sutikti su pateikta žinia, esą *M. Domeika dvarą valdė ilgai, iki pat 1940 m. tarptautinės žemės reformos* (37 p.). Čia akivaizdai klaida. Tikriausiai turėta omenyje, kad giminė valdė šį dvarą iki 1940 m.

Ką žinome apie šį Domeikų giminės atstovą? Pradėkime nuo M. Domeikos tėvų. Tai buvo Kazimieras Anupras Domeika (1725–1780 m.), kuris buvo vedęs Bogumilą Odachovską (1743–1775 m.). Šeima susilaukė net devynių vaikų. Vienas jų – M. Domeika, nuo kurio ir prasideda Domeikų giminės ryšys su Gervėčiais, tiksliau – Gervėčių dvaru, buvo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didžiojo antspaudu saugotojas, Vilniaus pakamarys.

Kitas iš to devyneto buvo Antanas Ipolitas Domeika (1764–1809 m.), būsimasis geologo ir Čilės universiteto rektoriaus Ignoto Domeikos tėvas, buvęs taikos teisėjas, palaidotas Miro bažnyčios šventoriuje. Kapas neišliko, tačiau yra šventoriaus sienoje įmūryta jam skirta atminimo lenta.

Iš devynių Kazimiero Anupro Domeikos ir Bogumilos iš Odachovskių vaikų net septyni turėjo dvarus, tad Domeikų giminės įtaka krašte buvo gana reikšminga. Ozieranai, Sukurčė, Zapolė, Žybartausčina, Gervėčiai, Sitcai, Nedzviadka – tai vis Domeikų giminės valdos.

Monografijoje *Gervėčiai*, kaip ir B. Kviklio keturtomiam veikalė *Mūsų Lietuva*, minimas tik vienas iš plačios Domeikų giminės atstovų – Gervėčių dvaro savininkas M. Domeika. Domeikos Gervėčių dvarą valdė iki 1944 m., tad šis dvaras ir miestelis susijęs su kelių kartų šios giminės atstovais, kurie suvaidino šio krašto gyvenime ir kultūroje reikšmingą vaidmenį. Deja, tai dar neatversta mūsų kultūros istorijos puslapis.

Bus daugiau

Gediminas Zemlickas

Mokslas Lietuvos Nr. 17 (p. 19) straipsnio *Domeikų giminės takais (I)* nuotraukoje pateikti Varnionių, o ne Astravo bažnyčios išorės ir vidaus vaizdai. Dėl šio netikslumo atsiprašome skaitytojui.

Prof. habil. dr. inž. Adomas Mačiulis
1976 m.

Profesorius habilituotas daktaras inžinierius chemikas Adomas Mačiulis buvo itin žymus polimerų tyrėjas, polimerų mechanikos, fizikos ir chemijos mokslo raidos pionierius Lietuvoje ir ne tik. Jis buvo pirmasis polimerų mechanikos, fizikos bei chemijos reiškinių įtakos ir jų tarpusavio ryšio su polimerų struktūra tyrėjas. Profesorius atlikti tyrimai, siekiant iširti polimerų kitimus aukštoje temperatūroje ir didelio greičio oro srovėje (polimerų abliacijos procesas), buvo nauji bei labai reikalingi. Gauti duomenys galėjo būti pritaikyti raketų technikoje ir supergreitoje aviacijoje naudojant naujos generacijos medžiagų technologiją. Prof. A. Mačiulis, šios polimerų mokslo šakos pradininkas, atlikęs svarbius polimerų mechanikos, fizikos ir chemijos darbus bei radęs savo darbų pritaikymo galimybių praktikoje (klijų, padengimų, plėvelių pramonėje, atominėse elektrinėse, žemės ūkyje, medicinoje ir kt.), sukūrė savitą polimerų tyrimo mokyklą ir parengė 22 šios srities mokslų daktarus.

Prof. A. Mačiulis gimė 1929 m. spalio 18 d. Šiaulių apskrities Aukštelkų valsčiaus Žiūronų kaime pamaldžių lietuvių ūkininkų, įsigijusių ūkį už Amerikoje uždirbtus pinigus, šeimoje. Pas tėvus augo dviese su vyresniu broliu Albertu. Tėvų ryžta, pasitikėjimą savo jėgomis ir sugebėjimą pasiekti tikslą paveldėjo ir sūnus Adomas. Antai jam nuo pirmųjų pradžios mokyklos skyrių teko pėsčiomis keturis kilometrus per laukus eiti į mokyklą. Išėdavo kartu su kaimynu, kuris mokėsi aukštesnėje klasėje, tačiau sugrįžti reikėdavo vienam, nes pamokos berniukams baigdavosi ne tuo pačiu laiku. Žiemą, vėlai auštant ir anksti temstant, per pusnynus klampoti buvo ir sunku, ir, svarbiausia, baugu. Aštuonerių metų A. Mačiulis, tėvams nieko nesakęs ir pasi-

Polimerų chemijos pradininkas Lietuvoje

Minint profesoriaus Adomo Mačiulio 75-ąsias gimimo metines

tikėdamas tik savomis jėgomis, per vasaros atostogas savarankiškai išmoko antros klasės kursą. Rudenį, išlaikęs reikiamus egzaminus, jis perėjo antrą klasę. Tada jau galėjo su savo draugu vienu metu eiti į mokyklą ir grįžti namo. Taip jis dar vaikišku būdu išsprendė kilusią problemą. Mokydamasis Nepriklausomoje Lietuvoje suvokė mokytojų ugdomą meilę Dievui ir Tėvynei. Jo asmenybė brendo savyje kaupdama dorą ir gėrį. A. Mačiuliui mokantis vyresnėje klasėje, Lietuvos politinio gyvenimo padangė apsiniaukė. 1940 m. birželio 15 d. Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą, jis negalėjo suprasti, kaip savo darbu iškilusi Lietuvos inteligentija

bos ranką jam ištiesė koncentracijos stovyklos gydytojas lenkas, parengė jį savo pagalbininku gydykloje. Šiuo atveju vėl išryškėjo didžiulis A. Mačiulio ryžtas net ir sunkiausiomis aplinkybėmis neprarasti vilties. Jis, skaitydamas iš lenko gydytojo gautas medicinos knygas, sėmėsi medicinos žinių ir tapo koncentracijos stovyklos felčeri. Išėjęs į laisvę, jis intensyviai mokėsi ir, Sibire išlaikęs abiturus egzaminus rusų kalba, įstojo į Sverdlovsko (dabar – Jekaterinburgo) politechnikos institutą.

Mirus Sovietų Sąjungos diktatoriui Josifui Stalinui, A. Mačiulis atvyko į Kauną, gavo laboranto vietą Kauno politechnikos instituto (KPI Organinės chemijos katedroje, vado-

zikos ir chemijos srities. Netrukus jam suteiktas profesoriaus vardas (1973 m.). A. Mačiulis įkūrė EEI Nemetalinių medžiagų taikymo energetikoje laboratoriją ir jai vadovavo.

Prof. A. Mačiulis savo gabumu, darbštumu, realistišku požiūriu į gyvenimą ir ryšiais greitai subūrė talentingų darbuotojų būrį, su kuriais dirbdamas paskelbė apie 200 mokslo straipsnių, 1974 m. parašė monografiją *Difuzinė polimerų stabilizacija* (kartu su E. Tornau), gavo 42 autorinius pažymėjimus (patentus).

Prof. A. Mačiulis ilgai buvo Polimerinių medžiagų panaudojimo pramonėje komiteto pirmininkas, Tarptautinės polimerų stabilizacijos komisijos (1981 m.), KPI Mokslo Tarybos narys (1986 m.). Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, prof. A. Mačiulis aktyviai įsitraukė į mokslo ir mokymo Lietuvoje reformos darbus ir palaikė mokslo ryšius su Latvijos, Estijos, Rusijos, Ukrainos, Izraelio, Baltarusijos mokslininkais. Profeso-

rius pasiekė labai gerų rezultatų polimerinių medžiagų tyrimų srityje. Net buvo sukurta nauja polimerų tyrimų sritis – polimerų abliacija. Gaila, kad nesudaryta galimybių jam tapti LTSR Mokslo Akademijos nariu. Neabejotina, kad kliūtis tokioms pareigoms užimti buvo jo veikla *Trišpalvėje*. Išaušus Lietuvos laisvės rytui, jis su nesunkiančia energija savyje brandino tolesnių darbų planus, apie jų įgyvendinimą mintimis dalijosi su draugais ir kolegomis (tarp kurių buvo ir šių eilučių autorius). Tačiau silpnėjanti sveikata vertė jį vis ilgiau ir ilgiau likti namuose, globojamam nuosirdžios žmonos gydytojos Danguolės.

Profesorius, habil. dr. inž. Adomas Mačiulis mirė 1995 m. vasario 11 d. savo namuose Perkūno alėjoje. Palaidotas Petrašiūnų kapinėse, Kaune. Jo kapą puošia graži skulptoriaus Vlado Žirgolio iš pilko granito iškalta portretinė skulptūra.

Prof. habil. dr. Romualdas Baltrušis

Polimerų tyrimo laboratorijoje; habil. dr. J. Sapragnas, inž. G. Luobikis ir prof. habil. dr. inž. A. Mačiulis.

tapo „liaudies priešu“ – buržuajais, prasigyvenę ūkininkai – buožėmis. Pagal sovietų programą visi jie, vardan vadinamosios „šviesios komunizmo ateities“, virto naujo gyvenimo kliūtimi ir privalėjo būti pašalinti, t. y. sunaikinti. Prasidėjo trėmimai į Sibirą A. Mačiulį sukrėtė iki širdies gelmių. Todėl antrosios sovietinės okupacijos metu 1944 m., besimokydamas Radviliškio gimnazijoje, patriotinių jausmų vedamas, su keliolika ištikimų gimnazistų įkūrė slaptą *Trišpalvės* organizaciją kovai su sovietų okupantais. Tačiau, nepaisant konspiracijos, KGB A. Mačiulį susekė (1948 m.) ir išvežė į Intos koncentracijos stovyklą (Komijos sovietinė respublika). Ten nuo sunkaus darbo ir nuolatinio alkio išsekęs A. Mačiulis atsidūrė ant mirties slenksčio. Pagal-

vaujamoje dar Nepriklausomybės laikų prof. Antano Purėno). Dirbdamas baigė Visasąjunginio neakivaizdinio politechnikos instituto Maskvos filialą ir tapęs inžinieriumi chemiku toliau KPI dirbo laborantu. Vadovaujant prof. A. Purėnui ir dr. R. Baltrušii, jis pradėjo rengti darbą apie beta-aminorūgščių sintezę daktaro laipsniui įgyti. Pradėta darba užbaigė 1963 m., dirbdamas Mokslo Akademijos Energetikos ir elektrotechnikos institute (EEI). Paskui ištyręs polimerų savybių, struktūros ir jų kitimų dėsningumus ekstremaliomis sąlygomis, EEI apgynė habilituoto daktaro disertaciją Lietuvoje (1969 m.), o A. Mačiulis tapo pirmuoju chemijos polimerų specialistu, gavusiu mokslinį laipsnį iš polimerų mechanikos, fi-

DĖL TAIKOMOSIOS MOKSLINĖS VEIKLOS (EKSPERIMENTINĖS PLĖTROS) DARBŲ PATEIKIMO 2004 M. LIETUVOS MOKSLO PREMIJŲ KONKURSUI

Lietuvos mokslo premijų komitetas, remdamasis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. spalio 13 d. nutarimu Nr. 1286 (*Valstybės žinios*, 2004 m. spalio 16 d. Nr. 152), praneša, kad iki 2004 m. gruodžio 1 d. papildomai priimami taikomosios mokslinės veiklos (eksperimentinės plėtos) darbai 2004 m. Lietuvos mokslo premijų konkursui.

Taikomosios mokslinės veiklos (eksperimentinės plėtos) darbus premijai gauti motyvuotu teikimu siūlo verslo įmonės ar organizacijos kartu su Lietuvos mokslų akademijos prezidentu ar aukštųjų mokyklų senatais arba mokslinių tyrimų įstaigų tarybomis.

Darbai turi būti atrinkti ir pateikti remiantis Lietuvos mokslo premijų nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės (*Valstybės žinios*, 2003 m. vasario 12 d. Nr. 15, 2004 m. spalio 16 d. Nr. 152, Lietuvos MA interneto svetainė <http://neris.mii.lt/LMA>).

Komitetui pateikiama:

1. Taikomosios mokslinės veiklos (eksperimentinės plėtos) darbas (-ai), pasiūlytas (-i) premijai (3 egz.).

Darbas (-ai) turi būti paskelbtas (-i), įdiegtas (-i) ar kitaip panaudotas (-i) ne vėliau kaip prieš metus iki jo (jų) pateikimo premijai. Taip pat pateikiama glausta pristatomo (-ų) darbo (-ų) anotacija.

2. Premijuotinų darbų pateikėjai nustato kiekvieno kandidato kūrybinį indėlį ir nurodo darbų mokslinę bei praktinę reikšmę. Pageidautina, kad premijai teikiamo darbo autorių skaičius nebūtų didesnis kaip keturi asmenys. Draudžiama įtraukti į autorių kolektyvus asmenis, atliekančius tik administracinį darbą.

3. Kandidato spausdintų ir/ar įdiegtų mokslo darbų sąrašas.

4. Žinios apie autorių (autorius) [kiekvieno *Curriculum vitae*].

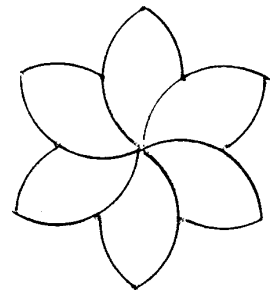
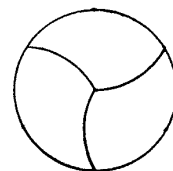
Visa pateikiama medžiaga turi būti tvarkingai sudėta į aplankus, segtuvus, dėžutes ar pan.

Taikomosios mokslinės veiklos (eksperimentinės plėtos) darbai priimami Lietuvos mokslo premijų komitete (Lietuvos mokslų akademija 1 kab., Gedimino pr. 3, LT-01103 Vilnius, informacija teikiama tel. (8 ~ 5) 262 21 36, 212 53 70).

Lietuvos mokslo premijų komitetas

Galvosūkių, spausdintų ML Nr. 18, 10 p., atsakymai

1. Atsakymas:

2. Atsakymas:

$$(6048 + 1729)^2 = 60481729$$

1729 – Jakaterinos II gimimo metai.

3. Atsakymas:

$$23 \times 4347826087 = 100000000001$$

$$1 + 0 + 0 + \dots + 0 + 0 + 1 = 2$$

Įdomu, kad tarp dviejų vienetų yra 10 nulčių.

Gražus Skaičius

Prie prof. A. Mačiulio kapo 2003 m.; habil. dr. A. Kviklys, R. Polianskienė, J. Klimaitienė, dr. J. Sapragnas, dr. R. Levinskas

Koja kojon su Europos edukologija

Kauno technologijos universiteto mokslininkai Europos edukacinių tyrimų asociacijos 2004 m. konferencijoje

Rugsėji Kauno technologijos universiteto (KTU) Socialinių mokslų fakulteto Edukologijos instituto mokslininkai ir tyrėjai (3 profesorai, 8 daktarai ir 8 doktorantai) dalyvavo kasmetinėje Europos edukacinių tyrimų asociacijos (EERA) konferencijoje, sukvičančioje mokslininkus ne tik iš Europos, bet ir iš kitų žemynų. Į šią konferenciją kartu vyko mokslininkai ir doktorantai dar iš keturių Lietuvos universitetų: Vilniaus universiteto, Vytauto Didžiojo universiteto, Kauno medicinos universiteto bei Šiaulių universiteto. Šis pasaulinio lygio mokslinis forumas – didžiausia Europoje vykstanti pasikeitimo edukacinėmis idėjomis, tyrimo rezultatų pateikimo diskusijai bei doktorantų kompetencijos ugdymo mokslinė oazė. Kiekvienais metais ji vyksta vis kitoje šalyje. Šiais metais EERA konferenciją priėmė Kretos universitetas, išdidžiai pareiškęs, kad jam garbė 2004 m. Olimpiadą Graikijoje baigti tokiu pasaulinio masto moksliniu forumu.

Konferencijoje dalyvavo apie 1200 mokslininkų iš 50 pasaulio šalių. Joje buvo perskaityta apie 800 pranešimų, iš jų – 29 iš Lietuvos, tarp jų – 24 pranešimų perskaitė KTU mokslininkai bei tyrėjai. Šios konferencijos ypatumas tas, kad visi pranešiniai dalyti į tematikų kryptis, atitinkančias Europos edukacinių tyrimų asociacijos struktūrą, veikiančią mokslininkų tinklų pagrindu. Taigi ir šiais metais darbas vyko 25 tinklų sekcijose: ugdymo filosofijos, švietimo politikos ir jos studijų, švietimo ekonomikos, mokyklų veiksmingumo ir kokybės užtikrinimo, informacinių komunikacinių technologijų švietime, aukštojo mokslo tyrimų, studentų vertinimo, profesinio ugdymo ir rengimo, mokytojų rengimo tyrimų, švietimo tyrimų tinklų, lyginamosios edukologijos, inovatyvių tarpkultūrinių mokymosi aplinkų tyrimų ir kita.

Jau tapo tradicija, kad ši konferencija susideda iš dviejų viena kitą sekančių dalių. Pirmosios dienos skiriamos doktorantams, kurie įvairiose sekcijose skaito pranešimus, pristatydami savo disertacinių tyrimų rezultatus. Ypač daug dėmesio skiriama doktorantų mokymui, todėl vedančiuosius pranešimus doktorantams ir jų vadovams skaito žymiausi Europos ir pasaulio tyrimų metodologijos specialistai, aktualiausių edukacinių tyrimų krypties mokyklų moksliniai vadovai.

Lietuvos doktorantų pranešimus konferencijos dalyviai vertino labai palankiai, nes jų tiriamos problemos aktualios Europos edukacinių tyrimų erdvėje. Kalusytojams padarė išpūdį preciziškai pristatoma tyrimų metodologija, gauti rezultatai. Ypač pasižymėjo tie mūsų pranešėjai, kurie savo tyrimus atliko jų pačių teoriškai pagrįstų ir praktiškai įgyvendintų edukacinių novacijų erdvėje. Tai ypač pasakytina apie doktorantus Virginiją Rupainienę, Gintarę Tautkevičienę ir Eglę Katiliūtę.

Pagrindinėje konferencijos dalyje perskaityta daugiau nei 600 pranešimų. Šios konferencijos vertingiausios sesijos buvo tos, kuriose pristatyti tarptautinių mokslinių projektų rezultatai. Išskirtinio dėmesio nusipelnė *Besimokančiųjų mokyklų*, Europinio *Curriculum*, *PERINE* projektų pagrindu parengti moksliniai pranešimai.

Lietuvos universitetų mokslininkai ir doktorantai, dalyvavę konferencijoje

Būtina paminėti *PERINE* projektą (*Framework 5* programa). Tai projektas, skirtas sukurti Europos edukacinių tyrimų duomenų elektroninę duomenų bazę keliose edukacinių tyrimų kryptyse bei tyrinėti šios duomenų bazės įtaką formuojant europinį edukacijos žinių lobyną bei tyrinėtojų informacinę kultūrą. *PERINE* projekte jau treči metai aktyviai dalyvauja prof. Palmyra Juzevičienė ir jos doktorantė, KTU bibliotekos informacinio skyriaus vedėja G. Tautkevičienė. Didelio susidomėjimo sulaukė ne tik pati duomenų bazė ir mūsų mokslininkų pranešimai, bet ir Europos edukacinių tyrimų asociacijos planas pagal įgytą patirtį kurti Europos edukacinių tyrimų citavimo indeksą sistemą. Ši idėja EERA erdvėje jau sklendo antri metai, žymiausiems Europos mokslininkams nuolat kritiškai pasisakant, kad ISI (amerikietiška sistema) netinka Europos socialiniams ir humanitariniams, o ypač – edukacijos mokslams. Buvo įrodyta, kad ISI reikalingi tiesiog „uždaro duris“ nacionaline prasme svarbiems edukaciniams tyrimams, Europos Sąjungos pabrėžiamiems kaip ypač svarbiems. Todėl numatomas kurti europinis edukacinių tyrimų indeksas skirsis nuo ISI kai kuriais konceptualiais dalykais. Pirmą, bus vengiama šios sistemos sukomercinimo, išskirtinį dėmesį skiriamą publikacijų kokybei ir jų vertinimui, neatsižvelgiant į tai, kokia kalba ir kokiame moksliniame žurnale jos bus publikuotos. Aišku, tada svarbiausia ekspertizė. Šioms idėjoms įgyvendinti bus ne tik rengiamas ypač plataus masto *Framework 6* projektas (Lietuva jau pakviesta dalyvauti jį rengiant ir vykdant). Šią veiklą finansuoti numato ir didelės Europos mokslinės leidyklos.

Taip pat daug dėmesio nusipelnė Profesinio rengimo tyrimų tinklo (VETNET) veikla bei pranešimai, perskaityti šio tinklo sekcijose. Pastebima tendencija, kad į šių tyrimų erdvę veržiasi tarptautinės korporacijos, kurios suinteresuotos naujomis žiniomis ir linkusios finansuoti ne tik taikomojus, bet ir gana konceptualius, fundamentalinius tyrimus, leidžiančius pagrįsti globalizacijos reiškinio skvarbą ne tik ekonomikoje, bet ir ypač švietime. Pranešėjai – „antiglobalistai“ atkreipė dėmesį į tai, kad šia prasme nacionalu-

mui iškyla nemenkas pavojus. Išreikštas nerimas, jog kai kurių, ypač mažesnių ir ekonomine prasme ne labai pažengusių šalių vyriausybės tampa neįgalios ir nepajėgios konkuruoti su tarptautinėmis bendrovėmis suteikiant tyrinėtojams pakankamai išteklių bei reikalingą tyrimų infrastruktūrą.

Šio tinklo darbe ypač dominavo šios šalys: Suomija, Vokietija, Jungtinė Karalystė, Olandija.

Taip pat ypatingą reikšmę Lietuvos edukacijos mokslui ir švietimo praktikai turi EERA Aukštojo mokslo tinklas ir jo veikla. 2003 m. EERA konferencijoje Hamburge šis tinklas net skyrė visą dieną nagrinėti Lietuvos aukštojo mokslo ir jo įtakos šalies ekonomikai klausimams. Taigi šiais metais aukštojo mokslo tyrimų tinklo sekcijoje net buvo laukiama viso būrio lietuvių pasirodymo.

Apibendrinant konferencijos darbą ir jos rezultatus, galima pasakyti, kad KTU Edukologijos mokslinės grupės nariai dirba toje pačioje žinių erdvėje kaip ir kiti Europos bei pasaulio mokslininkai ir jaučiasi visateisiais bei kompetentingais tyrėjais šiuolaikinių edukacinių tyrimų erdvėje.

Kaip ir kitos konferencijos, šis mokslininkų forumas buvo puiki galimybė palaikyti bei plėsti mokslinius ryšius. Susitikome su savo senais bičiuliais ir akademiniams kolegoms iš Didžiosios Britanijos, Vokietijos, Prancūzijos, Italijos, Austrijos, Kanados, gavome naujų pakvietimų bendradarbiauti su Ispanijos, Graikijos, Turkijos, Estijos mokslininkais, Vakarų šalių leidyklomis.

KTU Edukologijos instituto moksliniai projektai, vykdomi tarptautinėje erdvėje, taip pat Nacionalinio mokslo ir studijų fondo finansuojamas projektas ŽINOVA, vykdoma biudžetinė tema, universiteto, fakulteto, ugdymo sistemų katedros, o taip pat mokslininkų bei doktorantų asmeninės lėšos – visi šie šaltiniai drauge leido įgyvendinti KTU edukologijos mokslinės grupės vaisingą *in corpore* prisistatymą Europai.

Nepaisant intensyvios konferencijos programos, nors ir nedaug, bet turėjome išpūdingų galimybių susipažinti su Kretos istorija ir graikų kultūra, kurios reikšmė švietimui bei pačiam edukologijos mokslui yra neabejotina.

Doc. Virginija Chreptavičienė

Tarptautinė mokslinė konferencija VGTU

Šių metų rugsėjo 9–11 d. Vilniaus Gedimino Technikos universiteto Didžiojoje auloje vyko trijų dienų 13-oji tarptautinė konferencija *Informacinių sistemų kūrimas*. Ją organizavo universiteto Informacinių sistemų mokslo laboratorija kartu su Matematikos ir informatikos institutu.

Mokslo prorektorius prof. Raimundas Kirvaitis susirinkusiuosius pasveikino ir supažindino su universitetu, aptarė studijų ir mokslų būklę, kaip pedagoginiame procese naudojamos informacinės sistemos.

Konferencijoje, organizatorių Informacinių sistemų laboratorijos vedėjo doc. Olego Vasileco teigimu, buvo aptartos aktualios šiuolaikinių sistemų, duomenų bazių bei informatikos inžinerijos mokslo ir praktikos problemos. Nebuvo pamiršta mokymo informacijų sistemų būklė, jų naudojimas studijų procese. Taip pat užmezgti nauji ryšiai su Europos, kitų pasaulio valstybių mokslo ir studijų institucijomis.

Pranešimus perskaitė 73 mokslininkai iš Jungtinės Karalystės, Jungtinių Amerikos Valstijų, Švedijos, Čekijos, Airijos, Norvegijos, Danijos, Suomijos, Australijos, Latvijos, Lenkijos, Lietuvos, Graikijos, Tailando, Brazilijos ir kitų šalių universitetų. Dalyvavo 25 šalių atstovai. Konferencijoje dalyvavo ir mokslininkai iš Vilniaus Gedimino technikos (VGTU), Vilniaus, Šiaulių, Kauno technologijos universitetų. VGTU atstovai – Petras Adomėnas, Algirdas Čiučelis, Rolandas Griškevičius, Narimantas Paliulis, Vida Elškytė, Sergejus Sosunovas, Olegas Vasilecas aptarė informacinių sistemų valdymą, adaptyvius duomenų modelius, informacinių sistemų iššūkius, mokant valdžios pareigūnus.

Kvietines paskaitas skaitė žymūs mokslininkai Juhanas Ivaris (Juhani Iivari), Andersas G. Nilsonas (Anders G. Nilsson) ir Maiklas Parentas (Michel Parent). Jie aptarė informacinių sistemų kūrimo mokslą, informacinių sistemų kūrimo praeitį bei ateities tendencijas, informacinių sistemų kūrimą modelių pagrindu ir panašiai.

Konferencijos metu vyko Doktorantų konsorciūmas, kuriame savo darbus pristatė 14 jaunų mokslininkų iš 6 šalių, tarp jų šeši – Evaldas Lebedys, Sergejus Sosunovas, Jelena Mamčenko, Lauras Čeponis, Irma Valatkaitė, Dovilė Vojevodina – iš VGTU.

Julius Norkevičius

Kviečiame į konferenciją „Lietuviškos knygos ir viešo žodžio kultūra: nuo draudimo iki demokratijos ramsčio“

Lapkričio 18–20 d. Lietuvos mokslų akademijos salėje vyks tarptautinė konferencija *Lietuviškos knygos ir viešo žodžio kultūra: nuo draudimo iki demokratijos ramsčio*. Pradžią – 8 val. 45 min. Šią lietuviškos spaudos lotyniškais rašmenimis atgavimo 100-mečiui skirtą konferenciją rengia Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultetas.

Konferencijoje dirbs keturios sekcijos:

- Lietuviškos spaudos draudimas: patirtis ir padariniai;
- Spaudos laisvės varžymas politinių ir pasaulėžiūrinių interesų sankirtoje;
- Knygos politika ir kultūra žinojimo visuomenės požiūriu;
- Žiniasklaidos vaidmens visuomenėje kaitos problemos.

Lapkričio 20 d. vyks išvažiuojamoji sesija į dr. Vinco Kudirkos muziejų (Kudirkos Naumiestį). Pranešimus skaitys mokslininkai iš Lietuvos, Suomijos, Latvijos, Estijos, Rusijos, Baltarusijos ir Lenkijos.

Organizatoriai

Ainus mums priartinęs prie Lietuvos (2)

Tęsinsys, pradžia Nr. 18

Tremtyje atradęs gyvenimo prasmę

Skirtingai susiklostė 1887 m. ištremtųjų į Sibirą, Jakutiją ir Tolimuosius Rytus likimai. Vieni, išplėsti iš jiems įprastos aplinkos, neberado tremtyje kur pritaikyti savo žinių ir jėgų, nesugebėjo prisitaikyti prie atšiaurių gyvenimo sąlygų ir palūžo. Ne vienas gyvenimą baigė savizudybe, kadangi nebematė prasmės gyventi.

Šia prasme nuostabus mūsų kraštiečio Bronislovo Pilsudskio likimas. Ištremtas į Sachalino salą dvidešimt vienerių metų jaunuolis buvo jau pakankamai subrendusi asmenybė, kad suprastų, kaip svarbu ištraukti į prasmingą gyvenimą naujoje aplinkoje, į kurią jis pateko ne savo noru. Pasaulio krasatas? Galima ir taip sakyti, tačiau gyvenimas nesibaigia, net jei tai ir oikumena.

Sachaline pateko dirbti į Srities policijos įstaigos kanceliariją. B. Pilsudskis laiko vien tarnyboje neleidė, susidomėjo vietinėmis Sachaline gyvenančiomis tautelėmis ir pradėjo jas tyrinėti. Ėmėsi iš esmės: kadangi tremtis turėjo trukti 15 metų, tai ryžosi mokytis vietos tautelių kalbų – giliakų, oročių, ainų, beje, išmoko šiaurės ir pietų ainų tarmes. Kruopščiai rinko bei užrašinėjo tų tautelių žmonių kalbinius tekstus, dainas, pasakas, muziką. Pradėjo sudarinėti tų kalbų žodynus, rinko etnografinius eksponatus.

Negana to, pradėjo meteorologinius Sachalino salos stebėjimus, kaupė gamtines kolekcijas. Žodžiu, elgėsi kaip labai įvairiapusis tyrinėtojas. Suprato, kad likimas jam buvo ir savaip dosnus, nes padovanojo kitomis aplinkybėmis sunkiai įsivaizduojamą dovaną – savitą ir labai įdomų kraštą bei jo žmones.

Pažadinęs savyje tyrinėtojo talentą

B. Pilsudskis rado savyje glūdinčias, iki tol nepažadintas kruopštaus tyrinėtojo jėgas, didžiulę etnografo bei antropologo nuovoką, tikrą talentą. Nežinodami jo gyvenimo istorijos, vertindami tik pagal nuveiktus darbus, tikriausiai pagalvotume, kad B. Pilsudskis ilgai ir kruopščiai rengėsi būti etnologu ir antropologu, nuo ankstyvos jaunystės tikslingai studijavo šiuos dalykus. Tačiau šios srities „studijos“ prasidėjo tik Sachaline, tremtyje, kai B. Pilsudskis atrado sau visai naują pasaulį. Kelia nuostabą ir susižavėjimą, kad XIX a. pab. specialaus šios srities tyrinėjimų pasirengimo neturėjęs jaunas žmogus sugebėjo savo tyrinėjimuose taikyti visą kompleksą priemonių ir būdų. B. Pilsudskis nesitenkino vien užrašais, savo pašnekovus fotografavo, įamžino jų antropologinius veido bruožus, kasdienius ir šventinius drabužius. Jo nuotraukose aini labai orūs, jaučiantys savo vertę. Tikri tos pasaulio dalies autochtonai.

Fotografijos įgūdžių B. Pilsudskį išmokė toks pat tremtinys Arutiuniancas, taip pat buvęs Peterburgo universiteto studentas, už revoliucinę veiklą Kaukaze ištremtas į Sachaliną. Fotoaparatais B. Pilsudskį aprūpindavo Sachalino valdininkai fon Frikenas ir Podubskis. Fotografinių plokštelių, nuotraukų popieriaus bei chemikalų jam padėdavo įsigyti Levas Šternbergas (1861–1927 m.), kuris už dalyvavimą narodovolcų veikloje 1889–1897 m. buvo ištremtas į Sachaliną. Vėliau jis išgarsėjo kaip Sibiro tyrinėtojas ir etnografas.

Dokumentinė fotografija etnografijoje

B. Pilsudskis pirmiausia gali būti laikomas vienu iš dokumentinės fotografijos etnografiniuose tyrinėjimuose pradininkų. Fotografija jo darbuose buvo itin svarbi dokumentuojant etnografinius ainų ir kitų Sachaline gyvenusių tautų – oročių, giliakų, Amūro žemupio gyventojų goldų (nanajų), ulčių – gyvenimo faktus. Kai kurios tų nuotraukų yra unikalios, nes išsaugojo nykstančių tautelių papročius, senuosius tikėjimus, šeimos ir laidotuvių

apeigas. Ypatingą vertę šiandien turi B. Pilsudskio nufotografuoti šamanų ritualai, lokio kultui skirtos ainų šventės. Tai kultūrinė faktografija, kuri byloja apie šiandien jau išnykusius tikėjimus ir ritualus.

Siekdamas fiksuoti, nuotraukomis dokumentuoti čiabuvių buitį, šventes, senuosius ir nykstančius papročius, mūsų kraštiecis nebuvo vien šaltakraujis pašalinis stebėtojas. Norint patekti į ainų šventes ar šamanų ritualus, reikėjo būti jiems labai artimu žmogui. B. Pilsudskis sugebėjo juo būti. Be abejonės, jis buvo tiesiog išimylėjęs tos tautos kultūrą, jos žmones, kuriems nuoširdžiai stengėsi padėti. Suprato ir tų nykstančių Sachalino tautelių gyvavimo dramatiškumą, jų papročių ir tradicijų baigtinumą kartu su iš gyvenimo išeinančiais paskutiniais jų atstovais.

B. Pilsudskis buvo dėmesingas Sachalino autochtonams, jų dvasiniam ir materialiniam paveldui. Jis su muziejininko įkarščiu rinko įvairius tų žmonių materialinės aplinkos daiktus. Atrodo, buvo užgimęs tokiai veiklai. Mokėjo žavėtis egzotiška Sachalino gamta, kaip ir tų kraštų, į kuriuos turėjo progos nukakti. Iš likimo skirtų aplinkybių galima pasisemti žinių, surinkti mokslui vertingų kolekcijų ir, žinoma, nuotraukų. Todėl daug fotografavo – gamtą, kulto ir administracinius pastatus, prieplaukas bei kitus objektus, kurie kraštui teikė savitumo ar išskirtinumo. Šiandien tai unikalūs tų kraštų istorijos liudytojai, dokumentuotos atitinkamo meto erdvės pavyzdžiai. Nuotraukose nerasisime egzaltacijos, saldumo nuo egzotikos pertekliaus. Visa labai tikra, autentiška, kartais rūstoka.

Antropologinė fotografija

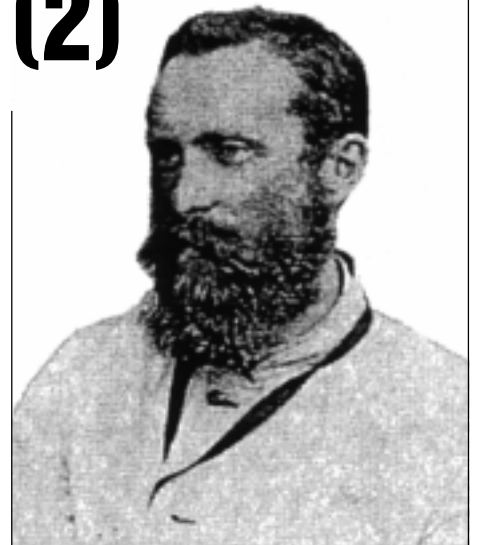
Svarbi ir antropologinė B. Pilsudskio nuotraukų vertė. Įvairaus amžiaus ir skirtingos so-

cialinės padėties asmenys, nufotografuoti iš priekio bei profilio. Taip kantriai, klusniai ir nuolankiai pozuoti turėjo tik geri fotografo ir tyrinėtojo draugai, suprantantys šio vyksmo prasmę bei vertę. Galima tik pritarti Vroclavo universiteto prof. A. Kučinskiui, tvirtinančiam, kad B. Pilsudskis – tikras antropologinės fotografijos fenomenas. Tai, ką Sachaline, vėliau ir kituose Tolimųjų Rytų kraštuose darė B. Pilsudskis, į etnografijos, etnologijos ir antropologijos tyrinėjimus ateis ir įsitvirtins gerokai vėliau. Mūsų kraštiecis stovėjo prie sintetinančių tyrimo metodų ištakų. Tuo jis nusipelnė ypatingo dėmesio ir pagarbos.

Šiomis nuotraukomis tyrinėtojas iliustravo daug savo vėliau parašytų straipsnių. Juos siūsdavo įvairioms Rusijos mokslo institucijoms bei organizacijoms. Jo pavardė mokslinėje aplinkoje tapo žinoma, darbai vertinami, užsakomi vis nauji straipsniai. Ir šiandien įvairių mokslo institucijų archyvuose galima rasti B. Pilsudskio padarytų nuotraukų, deja, kartais be autoriaus parašo, nedokumentuotų. Niekas tiksliai negali pasakyti, kiek išvis yra B. Pilsudskio nuotraukų, kur jos išmėtytos. Tikriausiai net ir norint to nepavyktų padaryti. Galima neabejoti, kad straipsnius jis iliustruodavo tik savo paties darytomis nuotraukomis. Kai kurios jų įvairiais keliais, matyt, nuklysdavo ir į kitų tyrinėtojų darbus. Nesuapratimų kildavo B. Pilsudskiiui dar gyvam esant, bet apie tai bus proga pakalbėti vėliau.

Vladivostoke vadovavo muziejui

Praėjus 12 kruopščių tyrinėjimų metų, padarytas jau ne vienas tūkstantis nuotraukų, parašyta daug straipsnių ir studijų, tad atėjo ir pripažinimas. 1899 m. Rusijos geografijos draugija

Bronislovas Pilsudskis

palaikė B. Pilsudskio kandidatūrą užimti Vladivostoko muziejaus vadovo pareigas. Taigi tremtiniui leidžiama apsigyventi Vladivostoke, kur B. Pilsudskis ne tik tęsė pradėtus tyrinėjimus, bet ir juos išplėtė. Jo akiratyje jau ne tik ainiai, bet ir giliakai, gyvenę Amūro žiotyse prie Sungari (Sung-ciang) upės, iš dalies ir Sachalino šiaurėje.

1903–1905 m. Peterburgo mokslų akademija ir Rusijos geografijos draugija inicijavo didelę mokslinę ekspediciją į Sachaliną tyrinėti ainų ir giliakų, kurie gyveno šiaurinėje Sachalino dalyje. Mūsų kraštiecis iš naujo išsirengė į Sachaliną, tęsė jau anksčiau tremtyje sėkmingai pradėtus ainų ir giliakų tautų gyvenimo tyrinėjimus. Tos solidžios mokslinės ekspedicijos reikalais jam pavyko net keliems mėnesiams nuvykti į Japoniją, Hokaido salą, kur, kaip žinome, taip pat gyveno ir šiandien tebegyvena daug ainų.

Japonijoje B. Pilsudskis lankėsi kartu su kitu žymiu orientalistu ir rašytoju Vaclovu Sieroševskiu (Wacław Sieroszewski, 1858–1945 m.), kuris 1878 m. buvo ištremtas ir 15 metų praleido Jakutijoje, Kolymoje ir Verchojanske. Ten domėjosi ne tik vietiniais gyventojais, jų kultūra, buitimi ir etnografija, bet ir tų kraštų augalija, pargarsėjo aptiktomis geležies rūdos radimvietėmis. 1896 m. V. Sieroševskis Rusijos geografijos draugijos lėšomis išleisto fundamentalaus 719 puslapių su 168 piešiniais veikalą *Jakutai* autorius. Pridursime, kad tai buvo pirmasis veikalas tomas. Antrasis tomas, mūsų žiniomis, taip ir nebuvo išspausdintas. Už šį veikalą, Rusijos geografijos draugijai užtarus, V. Sieroševskiiui buvo leista grįžti į tėvynę. Tačiau, vos sugrįžęs, carinės valdžios vėl buvo suimtas ir tik užsistojusi Rusijos geografijos draugija jį sugebėjo išlaisvinti. Kadangi buvo akivaizdu, kad suėmimas ir nauja galima tremtis neišvengiami, draugijos iniciatyva V. Sieroševskiiui buvo pasiūlyta vadovauti etnografinėms ekspedicijoms į Tolimuosius Rytus. 1902–1903 m. apsilankė Mongolijoje, Mandžiūrijoje, Kinijoje, Japonijoje, Sachaline, Korėjoje. Štai tada susikirto V. Sieroševskio ir B. Pilsudskio keliai.

Abiejų šių mokslininkų kelionėje į Hokaidą neapsieita be žymaus orientalistu Peterburgo ir Lvovo universitetų prof. Vladislavo Kotvičiaus (Władysław Kotwicz, 1872–1944 m.) užtarimo ir pagalbos. V. Kotvičius buvo Lenkų orientalistų draugijos pirmininkas, pasižymėjęs Mongolijos ir Mandžiūrijos tyrinėjimais. Buvo taip pat Rusijos Vidurinės ir Rytų Azijos tyrinėjimų komiteto narys, taigi įtakingas mokslo pasaulio autoritetas.

Bus daugiau

Gediminas Zemlickas

Ainai iš kaimo Ai

Bronislovo Pilsudskio fotoobjektyvas įamžino ainus

MOKSLO LIETUVĄ REMIA:

Mokslo Lietuva

Vyriausiasis redaktorius Gediminas Zemlickas

Kalbos redaktorė Rūta Krasnovaitė

Stilistė Jūratė Veniūtė

Dizaineris Valdas Balciukevičius

„Mokslo Lietuvą“ remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas

Patarėjai: V. Būda, R. Goštautienė, J. Puodžius, A. Ramonas, D. Stančienė, A. Targamadžė, E. K. Zavadskas.

Redakcijos adresas: J. Basanavičiaus g. 6, 2001 Vilnius

El. paštas: mokslolietuva@takas.lt, tel. (8-5) 212 12 35, faks. 261 47 29

Laikraštis internete: <http://ml.lms.lt>

Redakcija, pritardama ne visoms autorių mintims, jas toleruoja

ISSN 1392-7191

Leidžia

UAB „Mokslininkų laikraštis“

SL Nr. 169

Spausdino

UAB „Sapnų sala“

S. Moniuškos g. 21, 2004 Vilnius